

UNIVERZITA JANA AMOSE KOMENSKÉHO PRAHA

MAGISTERSKÉ KOMBINOVANÉ

2011 – 2013

DIPLOMOVÁ PRÁCA

Jaroslava Dóbisová

**Využitie prírodného a kultúrno-historického potenciálu
ako zdroj prosperity regiónu Gemer**

Praha 2013

Vedúci diplomovej práce:
PhDr. Aleš Bříza

JAN AMOS KOMENSKY UNIVERSITY PRAGUE

MASTER COMBINED (PART TIME)

2011 - 2013

DIPLOMA THESIS

Jaroslava Dóbisová

**Utilization of natural and cultural-historical potential as
a source of prosperity Gemer region**

Prague 2013

The DiplomaThesis Work Supervisor:

PhDr. Aleš Bříza

Prehlásenie

Prehlasujem, že predložená diplomová práca je mojím pôvodným autorským dielom, ktoré som vypracovala samostatne. Všetku literatúru a ďalšie zdroje, z ktorých som pri spracovaní čerpala, v práci riadne citujem a sú uvedené v zozname použitej literatúry.

Súhlasím s prezenčným sprístupnením mojej práce v univerzitnej knižnici

V Rožňave dňa .....

.....

Pod'akovanie

Dovoľujem si poďakovať všetkým, ktorí mi pomohli pri spracovaní mojej diplomovej práce.

Moje poďakovanie patrí hlavne môjmu vedúcemu práce PhDr. Alešovi Břízovi, za jeho cenné pripomienky a odbornú pomoc.

Anotácia

Predmetom diplomovej práce je vypracovanie možností zviditeľnenia a prosperity Gemerského regiónu s využitím jeho veľkého prírodného a kultúrno-historického potenciálu. Práca obsahuje dve časti teoretickú a analytickú. Teoretická časť je rozdelená do štyroch kapitol. Prvá kapitola je zameraná na vymedzenie základných pojmov a ich definície. Druhá kapitola je venovaná histórii a základnej charakteristike Gemera. Tretia kapitola analyzuje prírodný a kultúrno-historický potenciál regiónu. Štvrtá kapitola je venovaná analýze stavu cestovného ruchu z aspektu zabezpečenia. V analytickej časti je spracovaný cieľ a metodika diplomovej práce. Výsledková časť tejto diplomovej práce je venovaná spracovaniu a vyhodnoteniu dotazníka, vytvoreniu SWOT analýzy, hlavným smerom a návrhom možností rozvoja cestovného ruchu v regióne do budúcnosti.

Kľúčové pojmy

Analýza

Cestovný ruch

Gemer

Potenciál

Región

Annotation

The diploma thesis's subject is the elaboration of opportunities of prosperity in Gemer region with use of its large natural and cultural-historical potential. Thesis contains two parts – theoretical and analytical. The theoretical part is divided into four chapters. Chapter One focuses on the definition of basic terms and their determination. Chapter Two is devoted to the region's history and main features and the third analyze its natural and cultural-historical potential. Chapter four is devoted to the analysis of the tourism from the aspect of ensuring. In analytical part is processed target and thesis's methodology. The result section of this diploma thesis is devoted to the processing and evaluation of the questionnaire, to the creation of the SWOT analysis, to the main direction and suggestions of options for tourism development in the region in the future.

Key words

Analysis

Tourism

Gemer

Potential

Region

OBSAH

ÚVOD.....	9
TEORETICKÁ ČASŤ	10
1 VYMEDZENIE ZÁKLADNÝCH POJMOV	10
1.1 Základné pojmy	10
2 CHARAKTERISTIKA REGIÓNU.....	13
2.1 Poloha Gemera.....	13
2.2 Vznik a história Gemera	15
2.3 Fyzicko-geografická charakteristika Gemera	18
2.4 Socio-ekonomická charakteristika Gemera	19
3 PRÍRODNÝ A KULTÚRNO-HISTORICKÝ POTENCIÁL GEMERA	22
3.1 Národné parky.....	22
3.2 Chránené krajinné oblasti a prírodné rezervácie	25
3.3 Jaskyne.....	28
3.4 Hrady a kaštiele na Gemeri.....	34
3.5 Historické a kultúrne pamiatky Gemera	36
3.6 Cesty históriou	38
4 ANALÝZA STAVU CESTOVNÉHO RUCHU V REGIÓNE Z HĽADISKA ZABEZPEČENIA.....	41
4.1 Supraštruktúra cestovného ruchu.....	42
4.2 Infraštruktúra cestovného ruchu	44
4.3 Všeobecná infraštruktúra	46
4.4 Letný športovo-rekreačný potenciál	46
4.5 Zimný športovo-rekreačný potenciál.....	49
4.6 Celosezónny športovo-rekreačný potenciál.....	51
5 ANALYTICKÁ ČASŤ PRÁCE	53
5.1 Cieľ výskumu.....	53

5.2	Hypotézy výskumu	54
5.3	Charakteristika skúmaného súboru a miesto realizácie výskumu ...	54
5.4	Metodológia a metódy výskumu.....	57
5.5	Organizácia a spracovanie výskumu.	57
5.6	Výsledky výskumu	58
5.7	SWOT analýza Gemera	69
5.8	Analýza možností gemerského regiónu.....	71
5.8.1	Prosperita	71
5.8.2	Podnikateľská sféra.....	72
5.9	Interpretácia a diskusia výsledkov	73
	ZÁVER	75
	ZOZNAM POUŽITÝCH ZDROJOV	77
	ZOZNAM OBRÁZKOV, TABULIEK A GRAFOV	82
	ZOZNAM PRÍLOH.....	83

ÚVOD

Cestovný ruch a turizmus patria medzi odvetvia, ktoré rezonujú v našej spoločnosti deň čo deň. Slovensko patrí medzi krajiny, ktoré okrem mora disponuje bohatým prírodným a kultúrno-historickým potenciálom a snaží sa tento potenciál čo najlepšie využiť a spropagovať.

Výnimkou nie je ani Gemerský región. Región Gemer ponúka množstvo zaujímavých atraktivít, ktoré sem lákajú turistov, či už je to jeho história, národné parky, jaskyne, rôzne kultúrne pamiatky, alebo športové, kultúrne či kúpeľné strediská a zariadenia. Práve preto som sa rozhodla rozobrať túto problematiku a poukázať ňou na všetky krásy a nevyužitú možnosť tohto regiónu.

Cieľom diplomovej práce je poukázať na možnosti zviditeľnenia a prosperity regiónu Gemer s využitím jeho veľkého prírodného a kultúrno-historického potenciálu.

Diplomová práca je rozdelená na dve na seba nadväzujúce časti. Teoretická časť práce je rozdelená na štyri hlavné kapitoly s podkapitolami.

Prvá kapitola vymedzuje základné pojmy, ktorých objasnenie je nevyhnutné pre pochopenie danej problematiky.

Charakteristikou Gemerského regiónu z hľadiska jeho histórie, geografickej polohy a socioekonomickým vymedzením sa zaoberá druhá kapitola.

Vymenovaním prírodného a kultúrno-historického potenciálu Gemerského regiónu sa zaoberá tretia kapitola. Sú v nej charakterizované národné parky, jaskyne, prírodné rezervácie, hrady a kaštiele, historické a kultúrne pamiatky ako aj Gotická cesta.

Štvrtá kapitola je zameraná na analýzu cestovného ruchu z hľadiska jeho zabezpečenia.

Analytická časť práce obsahuje popis výskumu, cieľ a hypotézy výskumu.

V práci sú popísané aj výsledky výskumu a hypotéz ako aj návrhy pre zlepšenie situácie týkajúcej sa cestovného ruchu v gemerskom regióne.

TEORETICKÁ ČASŤ

1 VYMEDZENIE ZÁKLADNÝCH POJMOV

1.1 Základné pojmy

V našich podmienkach sa viac využíva pojem **cestovný ruch**, ktorý je slovenským synonymom pre anglický výraz „tourism“ alebo nemecký „Fremdenverkehr“.

Novacká špecifikuje turizmus ako výraz, „*ktorého pôvod môžeme nájsť vo francúzskom „le tour“ (okružná, alebo dlhá cesta), „retour“ spiatočná cesta, v anglickom slove „tourism“ alebo nemeckom „die Tour“, „die Retour.“*¹ Z toho vyplýva, že slovo turizmus je medzinárodne používaným výrazom.

Medzi prvé definície cestovného ruchu respektíve turizmu môžeme zaradiť vymedzenie pojmu uvedeného v časopise Sporting Magazine v roku 1811, kde sa „*pod pojmom tourism chápu zájazdy či cesty do atraktívnych miest za krásami krajiny a pamätihodnosťami a tiež rozmanité migrácie s poznávacím charakterom či spojené s príjemnosťou.*“²

Littre zahrnul do Francúzskej encyklopédie v polovici 19. storočia tézu turizmus ako „*cestu zo zvedavosti a a pre zabitie času.*“³

Ďuriček parafrázujúc Hunzikera uvádza pod pojmom turizmus, že už nie sú chápané iba ako samostatné cesty, ale „*súhrn vzťahov a javov, ktoré sa ich (ciest)*

---

¹NOVACKÁ, L a kol.: *Služby a cestovný ruch*. Bratislava: Sprint, 1999. S. 254. ISBN 80 – 88848 – 51 – 2.

²ĎURIČEK, M.: *Vademecum turizmu a rekreácie*. 1.vyd. Milan Ďuriček vlastným nákladom, 2007. s. 151. ISBN 978 – 80 – 89168 – 21 – 7.

³Tamtiež, s.152

dotýkajú - čím odlišil tradične chápané cesty - cestovný ruch od turizmu, ktorý chápe v širších súvislostiach javovej a vzťahovej stránky cestovania.“⁴

Novacká poňala definíciu cestovného ruchu z aspektu potrieb ľudí a vymedzila ho ako „súbor aktivít v určitom prostredí, ktoré uspokojujú potreby ľudí súvisiace s cestovaním mimo ich trvalého bydliska, bez rozdielu, či dôvodom tohto cestovania je oddych alebo nepravidelná povinnosť (služobná cesta).“⁵

Ďalší termín, ktorý je dôležité objasniť pri našej skúmanej problematike je región. Región môžeme jednoducho označiť ako určité vymedzené územie so svojimi typickými znakmi.

Ekonomické poňatie pojmu „región“ vychádza z poznatkov viacerých vedných disciplín. Každá vedná disciplína mu pripisuje svoj vlastný obsah, v závislosti od objektu skúmania. Pri vymedzení pojmu „región“ je preto potrebné uplatniť interdisciplinárny prístup a charakterizovať ho ako bohato štruktúrovaný celok, ktorý sa vyznačuje ekonomickými, geografickými, sociálnymi, kultúrnymi, historickými, národnostnými a ďalšími znakmi.⁶

Základné východisko pre ekonomické vymedzenie obsahu pojmu „región“ je: „geografický región“. Postupne, rozvojom civilizácie, sa formujú, od geografických regiónov, odvodené typy regiónov, ako sú: urbanistické, sociálne a ekonomické regióny.⁷

Pojem „región“ je podľa slovenskej legislatívy definovaný v Zákone o podpore regionálneho rozvoja č. 503/2001 nasledovne: „Región je územne vymedzený priestor na tvorbu a uskutočňovanie regionálnej a štrukturálnej politiky na úrovni druhého stupňa alebo tretieho stupňa podľa klasifikácie štatistických územných jednotiek.“⁸

---

⁴ HUNZIKER in ĎURIČEK, M.: *Vademecum turizmu a rekreácie*. 1.vyd. Milan Ďuriček vlastným nákladom, 2007. s. 151-152. ISBN 978 – 80 – 89168 – 21 – 7.

⁵ NOVACKÁ, L a kol.: *Služby a cestovný ruch*. Bratislava: Sprint, 1999. s. 253. ISBN 80 – 88848 – 51 – 2.

⁶ TVRDOŇ, J., M. HALAMOVÁ a E. ŽÁRSKA. *Regionálny rozvoj*. 1.vyd. Bratislava: Ekonóm, 1995. s. 18. ISBN 80-225-0671-0.

⁷ SAMSON, Š. *Regionálna ekonomika*. 1.vyd. Košice: EFTU, 2001. s. 11. ISBN 80-709-9716-0.

⁸ Zákon 503/2001 zo dňa 18. Októbra 2001Z. z. Zákon o podpore regionálneho rozvoja. prvá časť §2, písm. a. Copyright MVR SR. [online]. © 2013. [cit. 2013-01-27]. Dostupné z: http://dev.soyamedia.com/_majo!/mvrst/?id=14&cat=143&legs=1810

V literatúre nájdeme množstvo definícií regiónu, z ktorých môžeme označiť región ako základnú jednotku, ktorú možno členiť na priestorové jednotky. Tieto jednotky sú spájané do regiónov za účelom ich funkcionálnej prepojenosti a podobnosti vzhľadom na určité znaky. Na tomto základe môžeme podľa Mayera a Todlinga určiť tri veľmi odlišné druhy priestorových útvarov, a to subnacionálne, supranacionálne a transnacionálne územia. Subnacionálny región predstavuje časť jedného štátu alebo jedného hospodárstva, ktorá nie je oddelená od ostatných oblastí formálnymi hranicami a ekonomickými bariérami. Supranacionálne územia sú zoskupenia štátov, transnacionálne územia predstavujú čiastkové územia dvoch alebo viacerých štátov.⁹

Každý región má určité poznávacie znaky spoločné pre všetky regióny, ako aj špecifické znaky typické pre daný región.

Medzi základné charakteristiky regiónu z ekonomického aspektu patria:

- prírodno-geografické znaky, ktoré ovplyvňujú dynamiku správania sa regiónu,
- diverzifikovaná územno-hospodárska činnosť inštitúcií,
- vysoká intenzita vnútroregionálnych väzieb,
- optimálne väzby s regiónmi národného hospodárstva,
- schopnosť reprodukovať rastové potreby prevažne z vlastných zdrojov,
- spoločensko-nadstavbové znaky (história, kultúra).¹⁰

---

⁹ MAIER, G a F. TODTLING. Regionálna a urbanistická ekonomika 2. 1.vyd. Bratislava: Elita, 1998. s. 31. ISBN 80-80440-49-2.

¹⁰ TVRDOŇ, J., M. HALAMOVÁ a E. ŽÁRSKA. Regionálny rozvoj. 1.vyd. Bratislava: Ekonóm, 1995. s. 18. ISBN 80-225-0671-0.

2 CHARAKTERISTIKA REGIÓNU

2.1 Poloha Gemera

„Od prameňa Hrona na severe po výbežky Cerovej vrchoviny na juhu, od Sorošky na východe po oždianske serpentíny na západe - týmito hraničnými bodmi môžeme približne vyčleniť geografické územie Gemera, ktorý v spojení s Malohontom do župy Gemersko-malohontskej predstavuje jednu z najstarších kultúrnych oblastí Slovenska“.¹¹

Gemer, ktorý tvorí jeden celok s Malohontom leží na juhu stredného Slovenska a siaha až do Maďarska. Slovensko-maďarská štátna hranica oddeľuje južnú rozlohou menšiu časť niekdajšej Gemersko-malohontianskej stolice. V súčasnosti územie tohto regiónu je rozložené do dvoch samosprávnych krajov a troch okresov. Do Banskobystrického kraja patria okresy Revúca a Rimavská Sobota a do Košického kraja patrí okres Rožňava.¹²

Takto vymedzené územie má rozlohu 3 415 km². Západná hranica regiónu je tvorená terajšou západnou hranicou okresu Rimavská Sobota po hrebeni Veporských vrchov, ktoré oddeľujú Malohont od Novohradu a Horehronia. Masívny hlavný chrbát Volovských vrchov tvorí severnú hranicu, ktorá oddeľuje Gemer od Spiša. Východná hranica prechádza cez okraj planiny Horný vrch a pretína Turniansku zníženinu v chotári obce Hrhov, kde sa pripája k južnej hranici územia, ktorú tvorí slovensko-maďarská štátna hranica.¹³

---

¹¹ JIROUŠEK, L., E. KUŠNIEROVÁ a J. KOLLÁR. *Perly regiónu Gemer Malohont: prechádzky prírodou, históriou a folklórom*. 2. vyd. Spišská Nová Ves: Vydavateľská agentúra Lubafotopres, 2008. s. 3. ISBN 978-80-969302-4-1.

¹² KOLLÁR, D., J. LACIKA a P. PODOLÁK. *SLOVENSKO - putovanie po regiónoch*. 1. vyd. Bratislava: Dajama, 2003. s. 353. ISBN 80-88975-56-5.

¹³ ZUBRICKÝ, G. a J. SZÖLÖS. *Gemer (Malohont) - turistický sprievodca*. 1. vyd. Bratislava: Dajama, 2002. s. 5. ISBN 8-731-108-1.

Gemer hraničí s tromi národnými parkami na severe sú to národný park Slovenský raj a Muránska planina a na juhu sa rozprestiera národný park Slovenský kras. V minulosti sa k územia Gemersko-malohontianskej stolice zarad'ovali obce Šíd, Čamovce, Šurice a Belina, ktoré dnes patria do okresu Lučenec. Rovnako sem patrili aj niektoré obce z Horehronia. Obce Sušany, Hrnčiarske Zalužany, Hrnčiarska Ves, Selce, Kokava nad Rimavicou, Ďubákovo, Utekáč a Šoltýska patriace v minulosti do Malohontu ležia v súčasnosti v okrese Poltár a do okresu Brezno dnes patria obce Drábsko a Lom nad Rimavicou. Pri vymedzení územia sme postupovali podľa súčasných hraníc a obce ležiace v juhovýchodnej časti okresu Rožňava ležiace za sedlom Soroška v minulosti patriace do Abovskej stolice sme priradili ku Gemeru. Rovnako sme ku Gemeru priradili aj obce Dedinky a Stratená patriace do Spišskej stolice.¹⁴

Do severnej časti Gemera zasahuje Národný park Slovenský raj a ten susedí s Národným parkom Muránska planina, kde sa vyskytuje množstvo ohrozených druhov rastlín a živočíchov a dotvára ju ojedinelý krasový reliéf. V juhovýchodnej a južnej časti Gemera sa nachádza Národný park Slovenský kras s množstvom jaskýň a priepastí. Gemer členíme na štyri časti a to: východný Gemer, ktorého centrom je mesto Rožňava, ležiace pri rieke Slaná v Rožňavskej kotline. Centrom severného Gemera je historicky významné banícke mesto Dobšiná, ktorá bola spočiatku osídlená Nemcami. Mesto Revúca je centrom západnej časti Gemera, ktorá sa niekoľko storočí vyznačovala železiarskou výrobou a remeslami. Najviac sa ale preslávila v druhej polovici 19. storočia ako centrum slovenského národného a kultúrneho života. Spomienkou na toto obdobie je budova prvého slovenského gymnázia. Centrom a zároveň jediným mestom južného Gemera je mesto Tornaľa.¹⁵

Podľa novšieho usporiadania sa vytvorilo v Gemerí dvadsaťpäť mikroregiónov, ktoré združujú jednotlivé obce a spolupracujú spolu. K najznámejším mikroregiónom patria mikroregión Turiec v Gemerí, mikroregión pri Slanej, mikroregión Valická Dolina, mikroregión Blžská Dolina a mikroregión Dolný Gemer.

---

¹⁴ ZUBRICKÝ, G. a J. SZÖLÖS. *Gemer (Malohont) - turistický sprievodca*. 1. vyd. Bratislava: Dajama, 2002. s. 5. ISBN 8 -731 -108-1.

¹⁵ KOLLÁR, D., J. LACIKA a P. PODOLÁK. *SLOVENSKO - putovanie po regiónoch*. 1. vyd. Bratislava: Dajama, 2003. s. 353-368. ISBN 80-88975-56-5.

2.2 Vznik a história Gemera

O tom, že na juhu Gemera boli a stále sú vyhovujúce prírodné podmienky na život, nachádzajúce sa v údolí riek, svedčia dôkazy o osídlení tejto oblasti už v období praveku. V medziľadových dobách prenikli prví lovcia a zberači plodín do

údolia Rimavy a Slanej a ich prítokov. Najstaršie stopy po osídlení človeka na území neskoršej župy nás zavedú do stredného obdobia staršej doby kamennej, ktoré môžeme nájsť v Bátke, Rimavských Janovciach, Rožňave, Slavci a vo vyšnej Pokoradzi. Trvalé osídlenie územia sa začalo v mladšej dobe kamennej (neolit), keď sa tvorila roľnícko-pastierska spoločnosť. Okrem dobre chránených miest na povrchu umožnila príroda Gemera aj možnosť osídlenia jaskýň v krasových oblastiach. Najvýznamnejším jaskynným sídlom podľa počtu zachovaných archeologických nálezov bola jaskyňa Domicia, ktorú s prestávkami osídľovali osem storočí.¹⁶

Gemerský komitát (Comitatus Gömöriensis) sa nachádzal v údolí riek Slanej, Muráňky, Turca, Štítnika, Gortvy a na dolnej Rimave. Dominujúcu časť tohto regiónu vyplňovalo Slovenské Rudohorie. Na severe zasahoval Gemer do Horehronského podolia, južné územie ležalo v Rimavskej kotline a na Cerovej vrchovine a východná časť sa nachádza v Rožňavskej kotline a rázovitom Slovenskom krasi. Na východe susedil s Turnianskou stolicou, v 18. a 19. storočí s Abovsko-turnianskou stolicou, na severe to boli Spišská a Liptovská stolica, na západnej strane hraničil s Malohontom a Zvolenskou stolicou a na juhu to bola Boršodska stolica. Názov „Gemer“ má pôvod od rovnomenného hradu, pôvodne slovanského hradiska na konci Strážskeho vrchu. Slovanského pôvodu je aj názov Gemer (Gomer - Gemer - Gomeľ - Homola = vrch, kopec). Hrad pôvodne plnil strážnu úlohu na komunikačnom spoji, bol centrom župy a neskôr sídlom stolice.¹⁷

Vznik gemerskej župy sa datuje na začiatok 12. storočia, do roku 1209, kedy sa objavila prvá písomná zmienka o Gemerskej stolici. Prvým gemerským županom bol v roku 1240 župan Miklós. V tom čase už existoval gemerský arcidiakonát. Tatársky

---

¹⁶ ZUBRICKÝ, G. a J. SZÖLÖS. *Gemer (Malohont) - turistický sprievodca*. 1. vyd. Bratislava: Dajama, 2002. s. 13-14. ISBN 8 -731 -108-1.

¹⁷ BOLFÍK, J.: *Gemer – Malohont: príroda*. 1. vyd. Martin: Osveta, 1990. s. 9. ISBN – 10 80 – 217 – 0221 – 4.

vpád a porážka uhorského vojska v roku 1241 pri rieke Slaná spôsobili veľké spustošenie Gemera. Kráľ povolal do spustošenej krajiny nemeckých a talianskych kolonistov, ktorých vplyv priniesol rozvoj baníctva, remeselníctva a obchodu. Niektoré osady sa pretransformovali na mestá, ktoré získali rôzne privilégia od kráľa. Nastal aj veľký rozkvet výstavby kamenných hradov, ktoré mali hlavný význam pri obrane krajiny. V ich okolí sa sústreďoval hospodársky a politický život. Šľachta budovala hrady na strategických miestach a pri obchodných cestách. Známe sú hrady Brzotín, Drienčany, Gemer, Hajnáčka, Hodejov, Hrachovo, Jelšava, Plešivec, Rákoš, Štítnik, Tisovec, a Veľký Blh. Najvýznamnejším bol hrad Muráň, z ktorého sa dodnes zachovali len zrúcaniny a hrad Krásna Hôrka, ktorý je jediným dobre zachovalým hradom v Gemeri. „Zlatý vek“ v histórii Gemera nastal od polovice 14. storočia do polovice 16. storočia. Rozvíjala sa predovšetkým ťažba železnej rudy a spracovanie kovov, nastal vznik hámrov a prvých remeselníckych cechov. Z Gemera sa vyvážala okrem kovov a kovových výrobkov aj keramika a nastal rozmach obchodu. V mestách a vo vidieckych sídlach sa stavali gotické chrámy a kostoly s nádhernou výzdobou, z ktoré sa zachovali dodnes a sú súčasťou Gotickej cesty.¹⁸

V 16. a 17. storočí síce Gemerská stolica nebola včlenená do Osmanskej ríše a Turci trvale okupovali Hajnáčku, bezmála všetky mestečká a prevažná časť dedín patrili v druhej polovici 16. storočia fil'akovskému sandžaku. Moc fil'akovského sandžakbeja v Gemeri siahala na severe po Muráň, Rejdovú, Dobšínú, Vlachovo, Betliar a Rožňavu. V roku 1687 sa Gemer úplne oslobodil od tureckého útlaku. Jozefínske reformy v osemdesiatich rokoch 18. storočia boli pre Gemer významné. Stolice bola pretvorená na provinčný orgán ústrednej štátnej moci a bola spojená s malohontským dištriktom. Vznikol tak správny celok - Gemersko-malohontianska stolica.¹⁹

„Z hľadiska územnosprávneho členenia získal Malohont úplnú nezávislosť od Veľkého Hontu až počas vlády Jozefa II. V roku 1786 vznikla prvá Gemersko-malohontianska stolice. Hoci mala len štvorročné trvanie, spojenie Malohontu

---

¹⁸ ZUBRICKÝ, G. a J. SZÖLÖS. *Gemer (Malohont) - turistický sprievodca*. 1. vyd. Bratislava: Dajama, 2002. s. 16-17. ISBN 8 -731 -108-1.

¹⁹ ŽUDEĽ, J. *Stolice na Slovensku*. 1. vyd. Bratislava: Obzor, 1984. s. 47-49. 65-027-84, 735-21-85/8.

s Gemerom sa ukázalo prospešné pre obidve strany, a tak v marci 1803 vznikla druhá Gemersko-malohontianska stolica, ktorá s menšími úpravami pretrvala do roku 1922. Sídлом stolice bol Plešivec, avšak po roku 1883 funkciu administratívneho centra prebrala Rimavská Sobota.²⁰

Malé zmeny nastali po štátnom prevrate, kedy sa zmenila československo-maďarská hranica z roku 1918. Do Maďarska pripadol Putnok s okolím (územie medzi Putnokom, Aggtelekom a časť Cerovej vrchoviny). Temer celý Gemer-Malohont ostal v Československu. Gemersko-malohontianska župa trvala do 31. decembra 1922. Od 1. januára 1923 sa na Slovensku vytvorili nové územné celky - veľžupy. Československá župná organizácia trvala do roku 1928, keď túto organizáciu v rámci celej Československej republiky nahradili krajinské zriadenia. V rokoch 1949 - 1960 územie historického Gemersko-malohontskej stolice patrilo do Banskobystrického a Košického kraja od roku 1960 po novej územnej organizácii toto územie patrilo do Stredoslovenského (okresy Banská Bystrica, Lučenec, Rimavská Sobota) a Východoslovenského kraja (okres Rožňava, do okresu Poprad obec Vernár, do okresu Spišská Nová Ves obec Úhorná). V súčasnosti patrí územie historickej Gemersko-malohontskej stolice do okresov Rimavská Sobota a Rožňava, časť do okresov Lučenec a Banská Bystrica a časť do územia do Maďarska.²¹

---

²⁰ ZUBRICKÝ, G. a J. SZÖLÖS. *Gemer (Malohont) - turistický sprievodca*. 1. vyd. Bratislava: Dajama, 2002. s.17. ISBN 8 -731 -108-1.

²¹ BOLFÍK, J. *Gemer – Malohont: príroda*. 1. vyd. Martin: Osveta, 1990. s. 10-11. ISBN – 10 80 – 217 – 0221 – 4.

2.3 Fyzicko-geografická charakteristika Gemera

Kušnierová opisuje Gemer ako „*kraj hôr, hustých lesov, dravých bystrín a strmých horských lúk, ale aj vľúdnych pahorkatín a úrodných polí s neodmysliteľnými lánmi slnečníc, modrými hladinami jazier a rybníkov a klukatými tokmi riek.*“²²

Gemer je geologicky jedným z pozoruhodných a súčasne najzložitejších území Západných Karpát. Gemer sa nachádza v Slovenskom Rudohorí, v južnej časti Spišsko-gemerského Rudohoria, ktoré v súčasnom geografickom členení zodpovedá východnej časti Slovenského Rudohoria - Revúckej vrchovine a Volovským vrchom. Z geologického aspektu o význame Gemera vypovedajú názvy „gemerikum“ a „veporikum“, ktoré zaraďujeme medzi hlavné a najjužnejšie jednotky našich Karpát. Veporikum je najhlbšou jednotkou Gemera, na ktorú je pozdĺž lubeníckej tektonickej zóny nasunuté gemerikum. Veporikum sa rozprestiera na území Vepra, Stolických vrchov a Rimavskej kotliny. Horninovou náplňou veporika sú hercýnske granitoidy a kryštalické bridlice. Gemerikum sa od veporika líši nedostatkom hercýnskej granitizácie. Gemerikum sa rozprestiera na území geograficky označovanom ako Volovské vrchy, Revúcka vrchovina a Slovenský kras. Geologický význam Gemera je umocnený jeho nerastným bohatstvom, ktoré sa zapísalo do slávnych dejín slovenského baníctva a doposiaľ tvorí významnú surovinovú základňu.²³

Región charakterizuje hornatý reliéf. V zmysle geomorfologického členenia územie Gemera spadá do oblasti Slovenského Rudohoria, ktoré je časťou Vnútorých Západných Karpát. Táto tvorí svojráznu geomorfologickú jednotku. Priraďujeme ju k planinovému typu krasu, ktorý charakterizuje vysoko položené náhorné plošiny lemované strmými stráňami, skláňajúcimi sa k dnám priľahlých kotlín, dolín a tiesňav. Nadmorské výšky sa znižujú z hodnôt 900 - 1100 m v severnej časti na 300 - 500 m na južnom okraji. Vlastné plošiny sú málo členité. Ich výškové rozdiely sú dané iba dnami krasových jám a plošinami krasových chrbtov a pohybujú sa do niekoľko desiatok metrov. Výraznejšie vystupujú z reliéfu iba kužeľové kopce, ktoré na Plešiveckej

---

²² JIROUŠEK, L. *Región Gemer prechádzky históriou, prírodou a folklórom*. 1.vyd. Spišská Nová Ves: Vydavateľská agentúra Lubafotopres, 2004. s. 2. ISBN: 80-968534-8-1.

²³ BOLFÍK, J.: *Gemer – Malohont: príroda*. 1. vyd. Martin: Osveta, 1990. s. 15-19. ISBN – 10 80 – 217 – 0221 – 4.

a Koniarskej planine vyčnievajú 80 - 100 m nad celkovú úroveň zarovnaného povrchu. Výška strání sa pohybuje od 200 - 550 m.²⁴

Základný vplyv na klimatické pomery regiónu má geografická poloha, nadmorská výška a prúdenie vzduchu. Gemer sa nachádza v oblasti ležiacej na hranici oceánskych a kontinentálnych vplyvov, ktoré sa striedajú v priebehu roka. Oceánske vzduchové hmoty zmierňujú teplotné rozdiely medzi letom a zimou a prinášajú viac zrážok a výskyt hmiel. Kontinentálne vzduchové vplyvy pôsobia opačne, zvyšujú letné teploty a prinášajú studenú zimu. V Gemeri sa vyskytujú tri klimatické oblasti, v najnižšie položených častiach územia je to teplá klimatická oblasť. Do tejto oblasti patrí Rimavská kotlina, ktorá pozdĺž Rimavy, Blhu, Muráňa prstovite zabieha do revúckej vrchoviny, zaberá aj Rožňavskú kotlinu, skoro celú Cerovú vrchovinu, gemerskú časť Bodvianskej pahorkatiny a Turniansku kotlinu v Slovenskom krase. Mierne teplá oblasť zaberá Revúcku vrchovinu a iba malú časť Stolických a Volovských vrchov do nadmorskej výšky 850 m. spadá do nej Slovenský kras a vyššie položené časti Cerovej vrchoviny a posledná chladná oblasť zaberá vyššie položené oblasti územia na 750 - 850 m. n. m. v Stolických, Veporských a Volovských vrchoch a v Spišsko-gemerskom krase.²⁵

2.4 Socio-ekonomická charakteristika Gemera

V roku 2011 na území Gemerského regiónu žilo 188 590 obyvateľov, hustota zaľudnenia je 56 obyvateľov na km². Dominantnú zložku obyvateľstva asi 69 % tvorí obyvateľstvo slovenskej národnosti. Nasleduje obyvateľstvo s maďarskou národnosťou 17 %, Rómovia s 2,5 % a obyvateľstvo s českou národnosťou spolu s ostatnými národnosťami tvoria asi 12 %. V gemerskom regióne je asi 1/3 obyvateľov bez

---

²⁴ WEBMASTER. *Stratégia rozvoja CR v NP Slovenský kras*. [online]. © 2011 [cit. 2012-12-28]. Dostupné z: http://www.vucke.sk/APIR/sk/Urad_KSK/Cinnosti_KSK/Cestovny_Ruch/KoncepcneMaterialy/strategia_CR_Slovkras/Documents/Strategia_rozvoja_CR_v_NP_Slovensky_kras.pdf

²⁵ BOLFÍK, J.: *Gemer – Malohont: príroda*. 1. vyd. Martin: Osveta, 1990. s. 261-290. ISBN – 10 80 – 217 – 0221 – 4.

vierovyznania. Zhruba 42 % obyvateľstva je rímsko-katolíckeho vyznania, s evanjelickým vierovyznaním augsburského vyznania je temer 12 % obyvateľov a s grécko-katolíckym vierovyznaním asi 2 %. Zostatok tvorí obyvateľstvo s iným vierovyznaním. Obyvateľstvo v produktívnom veku predstavuje približne 72 % populácie, predproduktívna zložka populácie predstavuje asi 15 % a poproduktívna 12 %.²⁶

Najvýznamnejšími priemyselnými centrami v gemerskom regióne sú mestá Rimavská Sobota, Rožňava a Revúca.

Významným odvetvím v gemerskom regióne je ťažobný priemysel, hlavné spracovanie je zastúpené spracovaním magnezitu, v oblasti spotrebného priemyslu sa väčšina firiem, podnikov zaoberá obchodom. Z ťažobného priemyslu je tu zastúpený textilný a výroba hygienických pomôcok. Veľká časť je sústredená do privátnej sféry v menších stavebných, strojársko-montážnych, drevárskych, dopravných, opravárskych, potravinárskych podnikoch a v podnikoch služieb. Zastúpené sú tu aj odvetvia chemického a obuvníckeho priemyslu a v južných častiach regiónu je charakteristické poľnohospodárstvo.

Vychádzajúc z polohy regiónu Gemer je dôležité poukázať na výhodnú a dôležitú polohu z aspektu cestnej a železničnej dopravy. Regiónom prechádza cesta I. triedy medzinárodného významu č. 50 (E 571), ktorá spája západ s východom - hlavný južný ťah: Bratislava - Nitra - Zvolen - Rožňava - Košice - Užhorod a cesta I. triedy č 67 - smer Maďarsko (Aggtelek) - Dómica - Rožňava - Poprad - Javorina - Poľsko.

Južná neelektrifikovaná železničná trať prechádza v smere Bratislava – Zvolen – Rožňava – Košice. Letecké spojenie región nemá. Od mesta Rožňava vo vzdialenosti 65 km sa nachádza letisko Košice a letisko Poprad je vzdialené 70 km. Územím však nevedie žiadna rýchlostná komunikácia, čo je z pohľadu rýchlosti dopravy značná nevýhoda. Plánuje sa postupné odstraňovanie pomalších úsekov pomocou cestných obchvatov a uvažuje sa o výstavbe tunela cez horský prechod Soroška.

---

²⁶ ŠSTATISTICKÝ ÚRAD SR *Demografia obyvateľstva*. [online]. © 2011 [cit. 2013-01-12].

Dostupné z:

http://portal.statistics.sk/files/Sekcie/sek_600/Demografia/Obyvatelstvo/vyvoj_obyvatelstva_sr/vyvoj_2010_tabulky_n.pdf Bratislava

V regióne je značne rozvinutý cestovný ruch, ktorý je sústredený do rôznych oblastí. Z hľadiska zimných športov sú to najmä Dedinky a Mlynky. Lyžiarske strediská sú sústredené do oblasti Stolických vrchov a národného parku Slovenský raj. Najnavštevovanejšie v Gemerskom regióne sú národné parky a chránené prírodné územia, ale predovšetkým sú to jaskyne Slovenského krasu, ktoré sú zapísané do svetového prírodného a kultúrneho dedičstva UNESCO. V regióne sa nachádza aj množstvo vodných plôch a kúpalísk. Výnimočný význam majú liečebné kúpele v Číži a Štóse. Z kultúrno-historických pamiatok sa tu nachádza množstvo hradov, kaštieľov, zrúcanín, kostolov a iných historických budov.

3 PRÍRODNÝ A KULTÚRNO-HISTORICKÝ POTENCIÁL GEMERA

„Nesmiernym bohatstvom územia je tunajšia príroda a jej prejavy vo forme jedinečných fenoménov - krasových a ľadových jaskýň v podzemí troch národných parkov: Slovenského raja, Slovenského krasu a Muránskej planiny. Spomedzi nich Dobšinská ľadová jaskyňa objavená v roku 1870 je svetovým unikátom. Druhým je najvyšší stalagmit na svete v Krásnohorskej jaskyni v Slovenskom krase, ktorý je našou jedinou biosférickou rezerváciou evidovanou v zozname UNESCO.“²⁷

Dnes je Gemer v prvom rade známy ako raj cestovného ruchu. V lete sú to najmä návštevníkmi často navštevované pamiatky hrad Krásna Hôrka s mauzóleom v podhradí, kaštieľ Betliar, zrúcanina hradu Muráň ako aj historické centrá miest alebo vodné plochy v Tornali, na Dedinkách a Teplom Vrchu. V zime to je predovšetkým lyžovanie na svahoch Radzimu a v Slovenskom raji. Na každom kroku tu objavujeme nenarušenú prírodu a množstvo zaujímavých zážitkov.

3.1 Národné parky

Atraktivitu Gemera zvyšujú aj národné parky, medzi nimi aj Slovenský kras, ktorý je aj najrozsiahljším krasovým územím planinového typu v rámci Strednej Európy. Treba podotknúť, že tvorí jeden celok spoločne s Aggteleckým národným parkom v Maďarsku. Celé územie je mimoriadne bohaté na krasové a ľadové jaskyne, kaňony, doliny a tiesňavy. Na severe je to Národný park Slovenský raj, s ktorým susedí Národný park Muránska planina. Tento je známy predovšetkým chovom polodivokých koní v lokalite Veľká lúka, ktorá je náhornou plošinou uprostred lesov.

---

²⁷ JIROUŠEK, L., E. KUŠNIEROVÁ a J. KOLLÁR. *Perly regiónu Gemer Malohont: prechádzky prírodou, históriou a folklórom*. 2. vyd. Spišská Nová Ves: Vydavateľská agentúra Lubafotopres, 2008. s. 3. ISBN 978-80-969302-4-1.

Národný park Muránska planina

Národný park Muránska planina bol od roku 1976 do 1. Októbra 1997 chránenou krajinnou oblasťou.

„Muránska planina predstavuje ostrov azda najzachovalejšej pôvodnej prírody na Slovensku.“²⁸ Je to jeden z najkrajších kútov slovenskej prírody, kde do ťažko prístupného terénu náhorných plošín a skál doteraz civilizácia ešte neprenikla. Prírodné hodnoty sa od roku 1976 začali chrániť v rámci chránenej krajinskej oblasti. V roku 1997 územie povýšili na Národný park Muránska planina. Najvyšší stupeň ochrany sa uplatňuje na ploche 21 318 ha. K národnému parku patrí aj ochranné pásmo s rozlohou 21 698 ha. Správa Národného parku Muránska planina sídli v Revúcej.²⁹

Územie národného parku Muránska planina môžeme ohraničiť obcami Tisovec, Muráň, Muránska Huta, Červená Skala, Závadka nad Hronom, Beňuš a Pohronská Polhora. Najnižšie položeným miestom národného parku Muránska planina je údolie Muránky 400 m. n. m. a najvyšším 1439 m. n. m. je Fabova hoľa. Najvyšším vrcholom Muránskej planiny je Stolica 1476 m. n. m., ktorá je zároveň aj najvyšším vrcholom Slovenského Rudohoria. Podstatnú časť národného parku Muránska planina tvorí skrasovatená karbonátová doska, ktorá je nasunutá na južné kráľovohoľské kryštanilikum. Oblasť je rozdelená na Muránsku krasovú planinu a Tisovecký kras. Z dostupných prameňov sa na Muránskej Planine nachádza vyše 200 jaskýň, viac ako 15 priepastí, 38 vyvieračiek, 32 krasových prameňov, 15 ponorov a množstvo krasových javov ako sú škrapy, jamy, tiesňavy, skalné ihly, vež a brány. Jednou z najzaujímavejších a najdlhších jaskýň je Bobačka, s dĺžkou okolo 3 kilometrov a pýšiaca sa bohatou sintrovou výzdobou.³⁰

Národný park Slovenský raj

Národný park Slovenský raj je skutočným skvostom slovenskej prírody s vysokými vodopádmi a hlbokými kaňonmi. Je to v mnohom jedinečná prírodná krajina. Slovenský raj v roku 1964 získal štatút chránenej krajinskej oblasti a od roku 1988 je povýšený na

---

²⁸ LACIKA, J. a K. ONDREJKA. *Národné parky*. 1.vyd. Bratislava: Dajama, 2009. s. 76. ISBN 978-80-89226-27-6.

²⁹ Tamtiež, s. 76-81.

³⁰ BRANDOS, O. *Slovenský raj a NP Muránska Planina: turistický pruvodce*. 1.vyd. Ostrava: Nakladatelství SKY, 2003.

národný park, ktorý v súčasnosti zaberá plochu 19 763 ha. Ochranné pásmo sa rozprestiera na ploche 13 011 ha. Správa národného parku sídli v Spišskej Novej Vsi. Slovenský raj je z prírodného aspektu mimoriadne cenné územie. Turistom ponúka predovšetkým nevšedné výstupy hlbokými tiesňavami. Početné úseky túr vedú po rebríkoch a iných technických pomôckach často v tesnej blízkosti vodopádov.³¹

Je len málo miest, kde sa stretnú na tak malom priestore kaňony, priepasti, rokliny, náhorné plošiny, jaskyne aj vodopády. Je to oblasť fenomenálnych prírodných krás ale aj vzácnej flóry a fauny. Nadmorská výška Národného parku Slovenský raj je od 500 m. n. m po 1270 m. n. m. Medzi najkrajšie tiesňavy patria Kysel', Malý a Veľký Sokol, Piecky, Suchá Belá a Sokolia dolina. V Národnom parku Slovenský raj sa nachádza 177 jaskýň a priepastí, 16 štátnych prírodných rezervácií a nespočetne veľa prírodných unikátov. Krásu Slovenského raja umocňujú náučné chodníky, ktorých je tu niekoľko: chodník horskej služby, chodník Mládeže, Slovenský raj - sever, Slovenský raj - juh. Najvyšším kopcom Slovenského raja je Ondrejisko 1271 m. n. m a vrcholom Predná hoľa s 1547 m. n. m.³²

Národný park Slovenský kras

„Územie vlastnej chránenej krajinskej oblasti pozostáva z troch od seba oddelených častí, ktoré v podstate predstavujú jednotlivé krasové planiny. Od západu na východ sú to samostatné planiny Koniarska a Plešivecká, ďalej Silická planina, Horný a Dolný vrch, Zádielska a Jasovská planina, ktoré predstavujú komplex rozčlenený geologickým rozhraním, tiesňavami a kotlinami. Pretože prirodzené pokračovanie krasového územia je v susednom Maďarsku, južnú hranicu najväčšej časti územia tvorí štátna hranica. Táto je zároveň aj hranicou ochranného pásma“³³

Národný park slovenský kras sa nachádza v pohraničnej oblasti na juhozápade východného Slovenska. Je najväčším krasovým územím na Slovensku ale i v strednej Európe. Vyznamenáva sa svojou bohatosťou a pestrosťou povrchových ale

---

³¹ LACIKA, J. a K. ONDREJKA. *Národné parky*. 1.vyd. Bratislava: Dajama, 2009. s. 52-53. ISBN 978-80-89226-27-6.

³² MARZELO AND MARIO WEBDESING STUDIO. *Slovenský raj*. [online]. © 2012 [cit. 2012-12-31]. Dostupné z: <http://www.eastslovakia.szm.com/slovenskyraj.htm>

³³ ROZLOŽNÍK, M. a E. KARASOVÁ. *Slovenský kras: Chránená krajinná oblasť - biosférická rezervácia*. 1.vyd. Martin: Osveta, 1994. s. ISBN 0-217-0211-7.

i podzemných foriem. Od roku 1973 bol Slovenský kras chránenou krajinnou oblasťou, ktorá v roku 1977 sa stala prvou biosférickou rezerváciou v rámci UNESCO. Národný park Slovenský kras bol vyhlásený v roku 2002 a dosahuje rozlohu 34 611 ha. Ochranné pásmo má rozlohu 11 741 ha. Správa národného parku sídli v Brzotíne. Na maďarskej strane na Slovenský kras nadväzuje maďarský Aggteleki Nemzeti park.³⁴

Najvyšším vrchom Slovenského krasu je na planine Horný vrch Matesova skala 924 m. n. m a najhlbšou priepasťou je Diviacia priepasť - 122 m pod povrchom. Zaujímavá je aj priepasť Zvonivá jama.³⁵

Nachádzajú sa tu významné sprístupnené jaskyne - Dómica, Gombasecká, Jasovská a Ochtinská aragonitová jaskyňa. Unikátom je Silická ľadnica - tvoriaca priepasť s nepretržitou ľadovou výzdobou.³⁶

Od roku 1995 sú jaskyne Národného parku Slovenský kras zaradené do Svetového kultúrneho a prírodného dedičstva UNESCO.

3.2 Chránené krajinné oblasti a prírodné rezervácie

Chránená krajinná oblasť Cerová vrchovina

Chránená krajinná oblasť Cerová vrchovina sa nachádza na juhu Slovenska v blízkosti hraníc s Maďarskom. Je charakteristická svojím sopečným reliéfom ako jedno z najmladších sopečných pohorí na Slovensku. Cerová vrchovina bola v roku 1989 vyhlásená za chránenú krajinnú oblasť o rozlohe 16 282 ha. Správa chránenej krajinej oblasti sídli v Rimavskej Sobote.

Oblasť Cerovej vrchoviny je jedinečná a neopakovateľná, lebo je to krajina vyhasnutých sopiek. Cennosťou tohto územia sú aj skvosty neživej prírody. Význačnými lokalitami sú hrad Šomoška s kamenným vodopádom, Sopečný kužel Ragáč, Hajnáčsky hrad a Soví hrad. Nachádza sa tu Labyrintová jaskyňa, ktorá je

---

³⁴ LACIKA, J. a K. ONDREJKA. *Národné parky*. 1.vyd. Bratislava: Dajama, 2009. s. 112. ISBN 978-80-89226-27-6.

³⁵ Tamtiež, s. 113- 114.

³⁶ Tamtiež, s. 115-116

najdlhšou pseudokrasovou jaskyňou. Dominantou Cerovej vrchoviny sú kamenné moria. Najväčším je Šurické kamenné more.³⁷

Prírodné rezervácie

Najväčším lákadlom gemerského regiónu je mimoriadne prírodné bohatstvo rozprestierajúce sa v 3 národných parkoch, v 31 národných prírodných rezerváciách a v 19 prírodných rezerváciách. Gemer je zároveň jediným územím na Slovensku, kde sa nachádza 20 národných prírodných pamiatok a 2 prírodné pamiatky, z ktorých je väčšina zaradená do Zoznamu svetového prírodného dedičstva UNESCO. K najkrajším a najznámejším patria:

Prielom Hornádu

Je jeden z najkrajších a najvýznamnejších kaňonov na Slovensku. V 13 km dlhom úseku sa rieka zarezáva až 150 m hlboko do okrajovej severnej časti Slovenského raja, ktorá je vytvorená prevažne triasovými vápencami.³⁸

Suchá Belá

Najromantickejšia tiesňava Slovenského raja s výraznými geomorfologickými prvkami - skalné oká, s prekrásnymi vodopádmi ako sú Misový a Okienkový, krútnavovými hrncami, prahmi a perejami.³⁹

Zejmarská roklina

Tiesňava s rozvetveným reliéfom s množstvom brál, previsov, skalných stupňov a vodopádmi v juhovýchodnom úbočí planiny Geravy. Prameňom potoka pretekajúceho roklinou je vyvierajúca Zejmarská studňa. Známa je aj výskytom ponikleca slovenského a jelenieho jazyka celolistého, ktoré zaraduje medzi chránené druhy rastlín.⁴⁰

Cigánka

Význačný a krajinársky dominantný skalný útvar s výskytom výnimočnej pôvodnej flóry a fauny. Unikátom je výskyt významného endemitu lykovca muránskeho, ktorý

---

³⁷ OBSAH www.mapysr.sk. *Cerová vrchovina*. [online]. © 2007 [cit. 2013-01-01]. Dostupné z:

<http://www.mapysr.sk/turistika/np-chko/chko-cerova-vrchovina/>

³⁸ LACIKA, J. a K. ONDREJKA. *Národné parky*. 1.vyd. Bratislava: Dajama, 2009. s. 59. ISBN 978-80-89226-27-6.

³⁹ Tamtiež, s. 60

⁴⁰ Tamtiež, s. 60

patrí medzi jedinečné a ohrozené druhy v Európe. V severnej časti prírodnej rezervácie sa nachádza ruina jedného z najvyššie položených hradov v Európe hradu Muráň.⁴¹

Javorníková

Najcennejšia a najkrajšia lokalita Muránskej planiny s vysokým stupňom zachovalosti a čistoty, neovplyvnená ľudskou činnosťou. Krasové údolie je rozčlenené skalnými žľabmi a úvalinami. Z krasových útvarov vyskytujú sa tu ponory, vyvieračky, skalné okná a jaskyne. Bystrina pretekajúca údolím vytvára niekoľko vodopádov. Cennosť územia z prírodovedného hľadiska znásobuje aj výskyt vzácných rastlinných a živočíšnych spoločenstiev.⁴²

Fabova hoľa

„Najvyšší vrch Veporských vrchov (1 439 m) na kryštaliniku s charakteristickým podhľadným až vysočinovým reliéfom“. V poraste horských smrečín sa vyskytuje množstvo vzácných a chránených druhov živočíchov.⁴³

Domické škrapy

Lokalita s najlepšie vyvinutým škrapovým polom na Slovensku s významnou suchomilnou flórou a faunou. Nachádza sa na južných stráňach vrchu Čertova diera (350 - 435 m) na Silickej planine v blízkosti vchodu do jaskyne Domica.⁴⁴

Zádielska tiesňava

Najhlbšia tiesňava na Slovensku vytvorená kaskádovým Blatnickým potokom s charakteristickou modeláciou skalných stien, s množstvom krasových tvarov a brál. Nachádza sa tu najvyššia skalná veža na Slovensku - Cukrová homoľa, ktorej výška je 105 m. Tiesňava sa nachádza v nadmorskej výške 265 - 750 m s dĺžkou 2,2 km a s minimálnou šírkou dna 10 m. Známa formami povrchového krasu Horného vrchu a Zádielskej planiny s výskytom škrapových polí. Na výslnnej periférii planiny sa vyskytujú teplomilné a suchomilné druhy flóry - hadomor rakúsky, cesnak žltý a dno tiesňavy chladnomilné druhy - jazyk jelení, plamienok alpínsky a „výskytom chránenej

---

⁴¹ LACIKA, J. a K. ONDREJKA. *Národné parky*. 1.vyd. Bratislava: Dajama, 2009. s. 82. ISBN 978-80-89226-27-6.

⁴² Tamtiež, s. 83.

⁴³ Tamtiež, s. 84.

⁴⁴ Tamtiež, s. 119.

*fauny - je jednou z najbohatších lokalít ulitníkov v strednej Európe. Dolinou minulosti prechádzala cesta spájajúca Košickú a Rožňavskú kotlinu“.*⁴⁵ V súčasnosti ňou vedie prvý náučný chodník v Slovenskom krase.⁴⁶

3.3 Jaskyne

Jaskyne ako jedinečné, vzácne prírodné výtvory, vznikli zložitými prírodnými procesmi. Najcennejšou, jedinečnou, ale i najatraktívnejšou je sintrová, ľadová a aragonitová výzdoba jaskynných priestorov.⁴⁷

Dobšinská ľadová jaskyňa

Rozprestiera sa v spišsko-gemerskom krase na území Národnej prírodnej rezervácie Stratená v Národnom parku Slovenský raj. Vchod do jaskyne je umiestnený v nadmorskej výške 969 m na severnom svahu Duče. Z obce Dobšinská Ľadová Jaskyňa v údolí Hnilca je možné meandrovitým náučným chodníkom vystúpiť do výšky 130 m. Je jednou z najväčších ľadových jaskýň v Európe.

Vytvorená je v strednotrasových svetlých steinalmských a wettersteinských vápencoch stratenského príkrovu pozdĺž tektonických porúch a medzi vrstevných plôch bývalým ponorným tokom Hnilca v troch vývojových úrovniach. Tvorí časť genetického systému Stratenskej jaskyne. Svojou dĺžkou 1483 m a hĺbkou 112 m je Dobšinská ľadová jaskyňa najnižšie položená, čo zvyrazňuje jej jedinečnosť. Značná časť je vyplnená ľadom, niekde až pod strop, čím sa delí na tri samostatné časti Veľká a Malá sieň, Ruffíniho koridor a Prízemie. V nezaľadnených úsekoch sa vyskytujú stalagmity, stalaktity a iné podoby sintrovej výplne. Jaskyňu v roku 1870 objavil E.

---

⁴⁵ LACIKA, J. a K. ONDREJKA. *Národné parky*. 1.vyd. Bratislava: Dajama, 2009. s. 120. ISBN 978-80-89226-27-6.

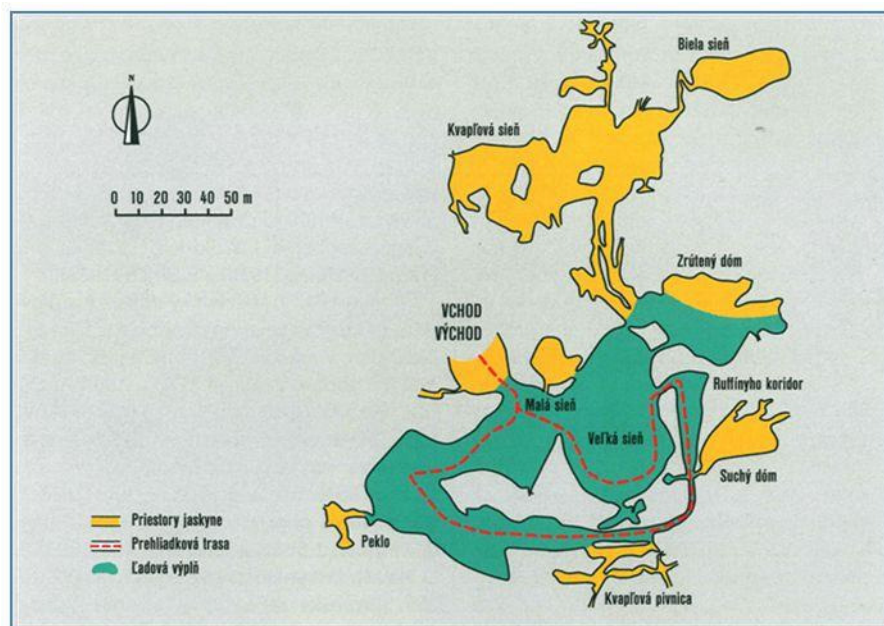
⁴⁶ Tamtiež, s. 119 - 120.

⁴⁷ STANKOVIČ, J. a V. CÍLEK. *Krásnohorská jaskyňa Buzgó*. 1.vyd. Rožňava: Roven, 2005. s. 8. ISBN 80-89086-02-0.

Ruffíni a už nasledujúci rok ju sprístupnili. Patrí medzi prvé elektricky osvetlené jaskyne na svete.⁴⁸

Do Zoznamu svetového prírodného a kultúrneho dedičstva UNESCO bola zaradená v roku 2000.

Obrázok 1: Dobšinská ľadová jaskyňa

Zdroj: Zajíček, P. a M. Eliáš. *Slovensko: Sprístupnené jaskyne*. 1.vyd. Liptovský Mikuláš: DTP štúdio Grafon. ISBN 80 – 89130 – 08 – 9.

Domica

Na juhozápadnom okraji Silickej planiny sa nachádza prírodný klenot a turisticky podmaňujúce miesto celoslovenského významu - národná prírodná pamiatka *jaskyňa Domica*. Rozprestiera sa v Národnej prírodnej rezervácii Domické škrapy na území Národného parku a Biosférickej rezervácie Slovenský kras. Vchod do jaskyne je na južnom úpätí rovnomenného kopca v nadmorskej výške 339 m.

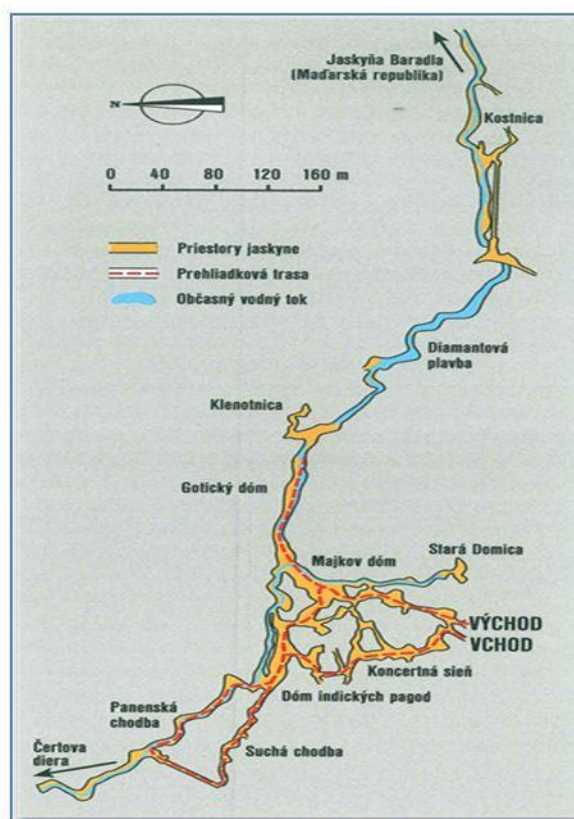
Vytvorená je v strednotriasových svetlých wettersteinských vápencoch silického príkrovu pozdĺž tektonických porúch koróznou a eróznou činnosťou

⁴⁸BELLA, P. a S. ORTUTAYOVÁ. *Slovensko: Sprístupnené jaskyne*. 1.vyd. Liptovský Mikuláš: DTP štúdio Grafon, 2003. s. 28-30. ISBN 80 – 89130 – 08 – 9.

podzemných tokov Styxu a Domického potoka. Z rozmanitej sintrovej výplne sú príznačné štíty a bubny, kaskádové jazierka, cibuľovité stalaktity a pagodovité stalagmity a iné sintrové formy. Jaskyňa vytvára ucelený genetický celok s jaskyňou Baradla ležiacou na maďarskom území. Dĺžka jaskyne je 5358 m, z toho je sprístupnených 1315 m vrátane 140 m dlhom úseku, po ktorom sa návštevníci môžu plaviť.⁴⁹

V Zozname svetového prírodného dedičstva je zapísaná od roku 1995.

Obrázok 2: Domica

Zdroj: Zajíček, P. a M. Eliáš. *Slovensko: Sprístupnené jaskyne*. 1.vyd. Liptovský Mikuláš: DTP štúdio Grafon. ISBN 80 – 89130 – 08 – 9.

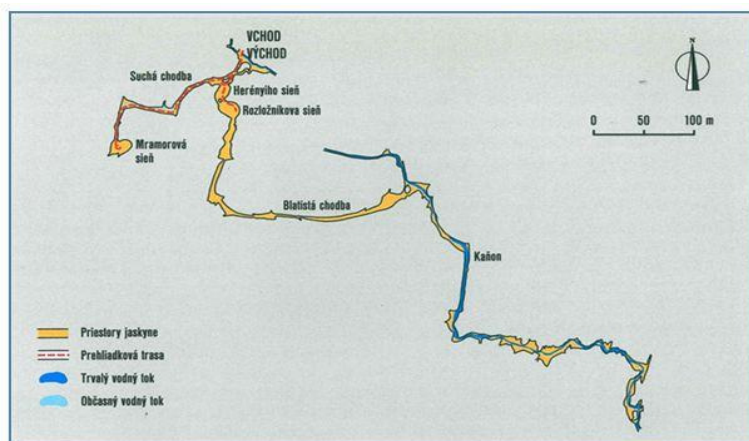
⁴⁹ BELLA, P. a S. ORTUTAYOVÁ. *Slovensko: Sprístupnené jaskyne*. 1.vyd. Liptovský Mikuláš: DTP štúdio Grafon, 2003. s. 34-36. ISBN 80 – 89130 – 08 – 9.

Gombasecká jaskyňa

Na západnom úpätí Silickej planiny v Národnom parku a Biosférickej rezervácii Slovenský kras, na ľavej strane údolia Slanej medzi Rožňavou a Plešivcom sa nachádza turistická atrakčivita Gombasecká jaskyňa. Vchod do jaskyne je 11m nad Čiernou vyvieračkou v nadmorskej výške 250 m. vznikla v strednotriasových vápencoch a vyskytujú sa tu aj tmavosivé gutensteinské vápence, svetlosivé vápence a dolomitské vápence. Jaskyňu objavili rožňavskí jaskyniari v roku 1951. Dĺžka jaskyne je 1525 m a sprístupnených je 285 m. Jaskyňa je preslávená jedinečnými sintrovými brčkami, ktoré miestami dosahujú dĺžku až 3 m. Bola prvou jaskyňou, v ktorú sa od roku 1968 využívala speleoterapiu.⁵⁰

Do Zoznamu svetového prírodného dedičstva UNESCO je zapísaná od roku 1995.

Obrázok 3: Gombasecká jaskyňa

Zdroj: Zajíček, P. a M. Eliáš. *Slovensko: Sprístupnené jaskyne*. 1.vyd. Liptovský Mikuláš: DTP štúdio Grafon. ISBN 80 – 89130 – 08 – 9.

⁵⁰ BELLA, P. a S. ORTUTAYOVÁ. *Slovensko: Sprístupnené jaskyne*. 1.vyd. Liptovský Mikuláš: DTP štúdio Grafon, 2003. s. 42-43. ISBN 80 – 89130 – 08 – 9.

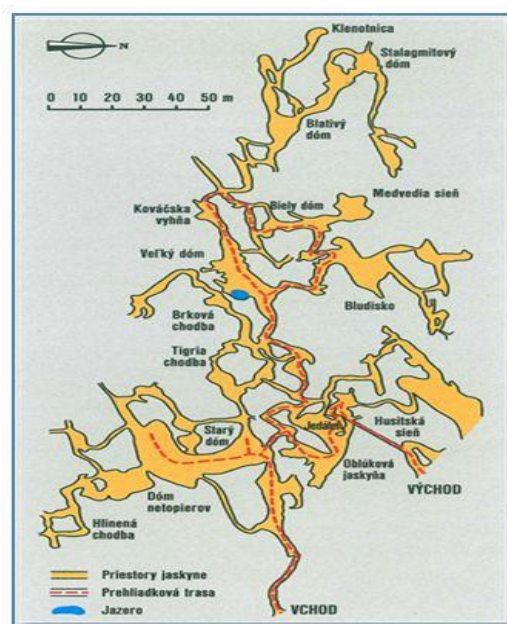
Jasovská jaskyňa

Nachádza sa v Národnej prírodnej rezervácii Jasovské dubiny v oblasti Národného parku a Biosférickej rezervácie Slovenský kras. Leží na západnej periférii obce Jasov. Vchod do jaskyne je na východnom úpätí Jasovskej skaly v nadmorskej výške 257 m.

Vznikla v strednotriasových sivých gutensteinských dolomitoch a svetlých steinalmských vápencoch a dolomitoch silického príkrovu. Viaceré časti jaskyne dekoruje bohatá sintrová výplň. Pozornosť pútajú pagodovité stalagmity, stalagnáty, kamenné vodopády, štíty, bubny a brčká. Dĺžka jaskyne je 2811 m a pre verejnosť je sprístupnených 550 m.⁵¹

Je ďalšou zapísanou jaskyňou do Zoznamu svetového prírodného dedičstva UNESCO.

Obrázok 4: Jasovská jaskyňa

Zdroj: Zajíček, P. a M. Eliáš. *Slovensko: Sprístupnené jaskyne*. 1.vyd. Liptovský Mikuláš: DTP štúdio Grafon. ISBN 80 – 89130 – 08 – 9.

⁵¹ BELLA, P. a S. ORTUTAYOVÁ. *Slovensko: Sprístupnené jaskyne*. 1.vyd. Liptovský Mikuláš: DTP štúdio Grafon, 2003. s. 50-52. ISBN 80 – 89130 – 08 – 9.

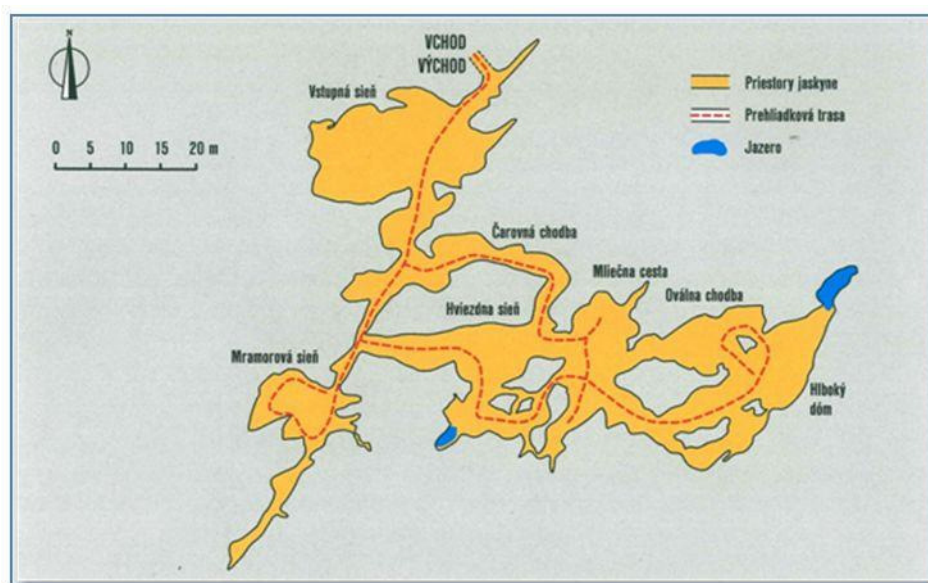
Ochtinská aragonitová jaskyňa

V Ochtinskom kryptokrase na severozápadnom svahu Hrádku v Revúckej vrchovine medzi Jelšavou a Štítnikom sa nachádza Ochtinská aragonitová jaskyňa. Jaskyňa je prístupná 145 m dlhou štôľňou ústiacou do jaskynných priestorov v nadmorskej výške 642 m.

Aragonitová výplň vznikla za špecifických hydrochemických a klimatických pomerov v uzavretých podzemných priestoroch. Jaskyňa tvorí jedinečný prírodný jav podzemného krasu pútajúci pozornosť bohatosťou a rôznorodosťou aragonitovej výplne i svojráznou genézou podzemných priestorov. Vznikla v šošovke prvohorných devónskych kryštalickej vápencov, situovanej uprostred nekrasových hornín - fylitov. Dĺžka jaskyne je 300 m.⁵²

Súčasne s Gombaseckou jaskyňou, Jasovskou jaskyňou, a jaskyňou Domica bola zapísaná do Zoznamu svetového prírodného dedičstva v roku 1995.

Obrázok 5: Ochtinská aragonitová jaskyňa

Zdroj: Zajíček, P. a M. Eliáš. *Slovensko: Sprístupnené jaskyne*. 1.vyd. Liptovský Mikuláš: DTP štúdio Grafon. ISBN 80 – 89130 – 08 – 9.

⁵² BELLA, P. a S. ORTUTAYOVÁ. *Slovensko: Sprístupnené jaskyne*. 1.vyd. Liptovský Mikuláš: DTP štúdio Grafon, 2003. s. 54-56. ISBN 80 – 89130 – 08 – 9.

Krásnohorská jaskyňa

Nachádza sa na severnom úpätí Silickej planiny v Národnom parku Slovenský kras na okraji Rožňavskej kotliny, neďaleko obce Krásnohorská Dlhá Lúka. Vychýrená je Kvapľom rožňavských jaskyniarov dosahujúcim výšku 32,6 m, ktorý je zapísaný do Guinnessovej knihy rekordov ako najvyšší kvapľ na svete. Zaujímavé sú v nej karfiolovité útvary, ktorých štruktúra je unikátna a nenachádzajú sa doteraz v žiadnej inej jaskyni. Prostredníctvom speleologickej vodcovskej služby v jaskyniarskom výstroji je možné navštíviť Krásnohorskú jaskyňu. Je poslednou z jaskýň Slovenského krasu, ktorá bola v roku 2004 zapísaná do svetového prírodného dedičstva UNESCO.⁵³

3.4 Hrad a kaštiele na Gemeri

Hrad Krásna Hôrka

Celému okoliu Rožňavy dominuje na kužeľovitom vršku vypínajúci sa stredoveký hrad Krásna Hôrka. Jeden z najzachovalejších hradov na Slovensku je od roku 1961 národnou kultúrnou pamiatkou. Prvotnú architektúru hradu tvorila gotická veža, ktorú v rokoch 1318 - 1320 postavili Máriássyovci. Od roku 1352 sa hrad stáva majetkom Bebekovcov, ktorí v roku 1550 k hradu pristavili palác a opevnenie trojuholníkového pôdorysu s tromi delovými baštami. V roku 1567 hrad prechádza pod správu cisárskeho a kráľovského dvora. Do vlastníctva Andrássyovcov sa hrad i okolité poddanské usadlosti dostávajú v roku 1642 donačnou listinou Ferdinanda III, ktorí ho postupne v priebehu troch storočí prebudovali na šľachtické sídlo vyhovujúce bezpečnostným a reprezentatívnym účelom. V začiatkoch 20. storočia ja hrad sprístupnený pre domácich a zahraničných turistov. Expozície hradu predstavujú dobové zariadenie interiérov s ukážkami nábytku, medeneho a cínového riadu, cennej keramiky, skla a porcelánu. Nachádzajú sa tu archeologické zbierky, zbierka chladných i palných zbraní, mučiareň s replikami mučiacich nástrojov ako aj portréty najvýznamnejších

---

⁵³ STANKOVIČ, J. a V. CÍLEK. *Krásnohorská jaskyňa Buzgó*. 1.vyd. Rožňava: Regionálna rozvojová agentúra, 2005. s. 17-137. ISBN 80-89086-02-0.

predstaviteľov rodu. Gróf Dionýz Andrásy dal na hrade zriadiť pietne múzeum na pamiatku svojej manželky Františky.

V marci 2012 vypukol na hrade požiar, ktorý zničil strechy a poškodil budovy hradu i malú časť zbierok. Hneď po požari sa začala rozsiahla rekonštrukcia hradu a práce na obnove expozícií a z tohto dôvodu je hradné múzeum dočasne pre verejnosť uzavreté.

V obci Krásnohorské Podhradie sa nachádza budova Galérie Andrásyovcov a za obcou je Mauzóleum Dionýza Andrásyho a jeho manželky.⁵⁴

Hrad Muráň

Najznámejším a najvyššie položeným hradom je hrad Muráň z 13. storočia, ktorého ruina stojí na skale Cigánka severne od obce Muráň na periférii Muránskej planiny. Bol postavený Bebekovcami na ochranu cesty vedúcej z Gemera na Liptov a do Zvolena. V 17. storočí hrad spravovali Széchyovci a Wesselényiovcí. Veľký rozmach hrad zaznamenal za éry Márie Széchyovej, keď hrad prepychovo prebudovali. Hrad v roku 1702 vyhorel a bol obnovený len čiastočne. Kráľovská komora ho v roku 1720 predala Štefanovi Kohárymu, neskôršie ho získal rod Coburgovcov. V 18. storočí hrad dvakrát vyhorel a už nebol obývaný. V súčasnej dobe je hrad ruinou so zachovalým areálom a vstupnou bránou s vežou.⁵⁵

Kaštieľ Betliar

Významnou a turisticky najnavštevovanejšou obcou na Gemeri je Betliar, ktorá sa pýši kaštieľom Andrásyovcov s príľahlým anglickým parkom s rozlohou 70 hektárov, ktorý je obohatený okrem množstva cudzokrajných drevín aj o mnohé budovy ako je slobodomurársky pavilón či o rotundovú knižnicu, ale aj o vodopád, fontány a umelú jaskyňu. Kaštieľ sa nachádza na mieste pôvodného hrádka z 15. storočia, ktorý bol rozšírený pri prestavbe o renesančnú časť. Posledná prestavba dala kaštieľu nezameniteľný charakter eklekticizmu konca minulého storočia. Kaštieľ slúžil do roku 1945 ako sídlo betliarskej vetvy Andrásyovcov. Po vojne jeho zariadenie bolo

---

54 KUŠNIEROVÁ, E., S. LÖRINČÍKOVÁ, P. HORVÁTH a P. GALLO. Rožňava a okolie. 1.vyd. Košice: Vydavateľstvo JES SK, 2012. s. 76-81. ISBN 978-80-88900-52-8.

55 ZUBRICKÝ, G. a J. SZÖLÖS. Gemer (Malohont) - turistický sprievodca. 1. vyd. Bratislava: Dajama, 2002. s. 110-112. ISBN 8-731-108-1.

ponechané a kaštieľ nadobudol charakter múzea. Nachádza sa tu zbierka starých obrazov hlavne z 19. storočia, zbierka keramiky a porcelánu, nábytok zo 17. - 19. storočia, zbierka poľovníckych trofejí z celého sveta, zbraní ale najviac zaujme veľká knižnica.

V posledných rokoch bol na vysokej úrovni úplne zreštaurovaný, za čo v roku 1994 získal medzinárodné ocenenie EURÓPA NOSTRA.⁵⁶

3.5 Historické a kultúrne pamiatky Gemera

Súčasťou primárnej ponuky v gemerskom regióne je aj nespočetné množstvo kultúrno-historických pamiatok. Srdcom regiónu je mesto **Rožňava**, ktorej historické jadro mesta tvorí námestie so strážnou vežou z rokov 1643 - 1654. Veža mala dôležitú úlohu hlavne v období tureckých nájazdov. Aj dnes nám poskytuje nádherný výhľad do rožňavskej kotliny. Na južnom priečelí je renesančná tabuľa s erbom mesta a menami richtárov, ktorí ju dali postaviť. Nachádzajú sa tu aj zrekonštruované slnečné hodiny a vežové hodiny, ktoré sú oddávna známe svojou presnosťou.⁵⁷

V severnej časti námestia sa nachádza **Biskupský palác**, námestie je známe mórovým stĺpom, prvým mestským špitálom, radnicou, bývalou banskou komorou. V meste sa nachádza 5 kostolov: **kostol sv. Františka Xaverského, kostol sv. Anny, kostol evanjelický a. v. a kostol reformovanej cirkvi**. Najväčšou pamiatkou je gotický katedrálny **kostol Nanebovzatia Panny Márie** z konca 13. storočia, v interiéri ktorého je tabuľová maľba sv. Anna Samotretia - Metercia, datovaná rokom 1513, ktorá zobrazuje ťažbu a spracovanie rúd v chotári Rožňavy. **Banícky skanzen** je situovaný v blízkosti minulosťou preslávených železitých kúpeľov.⁵⁸

---

⁵⁶ RUSNÁK, E., I. CHALUPECKÝ a R. STEHLÍK. *Spríevodca po Gotickej ceste Spiš – Gemer*. 1.vyd. Spišská Nová Ves: BIC, 2000. s. 46-49. ISBN – 13 978 – 80 –968375 – 0 – 2.

⁵⁷ KUŠNIEROVÁ, E., S. LÖRINČÍKOVÁ, P. HORVÁTH a P. GALLO. *Rožňava a okolie*. 1.vyd. Košice: Vydavateľstvo JES SK, 2012. s. 14. ISBN 978-80-88900-52-8.

⁵⁸ BOLDIŠ, M .a P. ŠTEFANCA. *Európska železná cesta*. Rožňava: Regionálna rozvojová agentúra. s. 6. brož.

Najstarším sídlom stredovekého rodu Bebekovcov bol **Plešivec**, kde si postavili v roku 1320 hrad s veľkým kostolom, ktorí bol po nájazde Turkov zničený. V 17. storočí gotický **kostol Sv. Juraja** s fragmentmi nástenných malieb z roku 1350 v rodovej kaplnke opravili protestanti.⁵⁹

Obec **Štítник** preslávila **gotický evanjelický kostol** a. v. z rokov 1217 - 1460 bohato zdobený freskami zo 14. - 16. storočia je to najvýznamnejšia pamiatka Gemera⁶⁰.

Je to zachovaná gotická stavba s trojloďovou dispozíciou a nádhernými neskorogotickými sieťovými a hviezdicovými klenbami. Kolosálna veža dominuje širokému okoliu, v minulosti slúžila na obranné účely mesta. Interiér kostola je priam učebnicou umeleckých slohov. Na stenách sa nachádzajú stredoveké nástenné maľby, ktoré sú dielom talianskych freskárov zo 14. - 15. storočia. Južne od evanjelického kostola, kde kedysi boli močiare si štítnickí Bebekovci postavili v roku 1432 **vodný hrad**. Počas protihabsburských povstaní bol hrad poškodený a poslední majitelia Sárkányovci ho v začiatkoch 19. storočia upravili na bývanie.⁶¹

*„Dodnes sa zachovala jeho západná časť prestavaná na kúriu a dve ďalšie bašty romanticky upravené ako súčasť parku, založeného na vysušených močiaroch. Ako typ rovinného vodného hradu je pamiatka unikátom aj v rámci Slovenska“.*⁶²

Areál hradu je využívaný aj v súčasnosti. V Štítnickej doline nájdeme perly gotiky - **kostolíky v Ochtinej a Kocel'ovciach** s gotickými nástennými freskami. Námestiu v **Dobšinej** dominuje **neorenesančná radnica a pseudogotický evanjelický kostol** a. v. V **Jelšave** nachádza **klasicistický kostol sv. Petra a Pavla, rokoková radnica a klasicistický kaštieľ Coburgovcov**. V neďalekej obci **Chyžné** je skvost gemerskej gotiky - **kostol Zvestovania Panny Márie** z 13. storočia. V **Revúcej** je významná pôvodná **budova Prvého slovenského gymnázia** - muzeálna expozícia a zaujímavé sú klasicistický **Mestský dom** a kostoly **rímsko-katolícky sv. Vavrinca** a evanjelický a.

---

⁵⁹ KUŠNIEROVÁ, E., S. LÖRINČÍKOVÁ, P. HORVÁTH a P. GALLO. *Rožňava a okolie*. 1.vyd. Košice: Vydavateľstvo JES SK, 2012. s. 96. ISBN 978-80-88900-52-8.

⁶⁰ BOLDIŠ, M. a P. ŠTEFANCA. *Európska železná cesta*. Rožňava: Regionálna rozvojová agentúra. s. 6. brož.

⁶¹ KUŠNIEROVÁ, E., S. LÖRINČÍKOVÁ, P. HORVÁTH a P. GALLO. *Rožňava a okolie*. 1.vyd. Košice: Vydavateľstvo JES SK, 2012. s. 101-103. ISBN 978-80-88900-52-8.

⁶² KUŠNIEROVÁ, E., S. LÖRINČÍKOVÁ, P. HORVÁTH a P. GALLO. *Rožňava a okolie*. 1.vyd. Košice: Vydavateľstvo JES SK, 2012. s. 103. ISBN 978-80-88900-52-8.

v. V **Tisovci** najvzácnejšou pamiatkou sú **zrúcaniny dvoch hradov na Hradovej** a **klasicistická budova starej radnice** z roku 1797.⁶³

3.6 Cesty históriou

Gotická cesta

Významnou prvou turistickou poznávacou cestou je Gotická cesta spájajúca regióny Gemer a Spiš a zároveň aj zasahujúca do Poľska a Maďarska. Je to ucelený okruh, ktorý reprezentuje obdivuhodné pamiatky Gemera a Spiša.

Prvotný **Spišsko-gemerský okruh**, vyznačený v roku 1998 sa v roku 2000 rozšíril o **Gemersko-rimavský okruh**, **Spišský okruh - tatranský** a **Spišský okruh - pieninský**. Gotickou cestou sa vytvoril 276 km dlhý okruh, prechádzajúci 9 mestami, 24 obcami a je označený hnedo-bielymi orientačnými tabuľami s piktogramom gotickej klenby, ktoré sa nachádzajú vedľa ciest a upozorňujú na jednotlivé pamiatky. K pamiatkam, ktoré sa nachádzajú na tomto okruhu patria hrad Krásna Hôrka, kaštieľ v Betliari, zrúcaniny Muránskeho hradu, historické centrá miest Rimavskej Soboty, Rožňavy a Revúcej, gotické kostoly v obciach, múzeá a katedrály, meštiacke a remeselnícke domy. Pozdĺž Gotickej cesty je vkusná drevená aj murovaná architektúra. Pozoruhodné sú zrubové, podmurované, trojpriestorné domy s hospodárskymi budovami so šindľovými strechami. Putovanie gotickou cestou spríjemňuje aj podmaňujúca scenéria prírody.⁶⁴

---

⁶³ BOLDIŠ, M .a P. ŠTEFANCA. *Európska železná cesta*. Rožňava: Regionálna rozvojová agentúra. s. 6. brož.

⁶⁴ SACR. Copyright. *Gotická cesta*. [online]. © 2005-2011 [2013-01-25]. Dostupné z: <http://www.slovakia.travel/entitaview.aspx?l=1&idp=6234>

Obrázok 6: Okruhy Gotickej cesty

Zdroj: LUCIAN CMOREJ. *Gotická cesta*. [online]. © 2013[cit. 2013-02-23]. Dostupné z: <http://www.gothicroute.sk/> (obrázok)

Železná cesta

Bohatá história Gemera je od začiatku spojená s využívaním nerastného bohatstva Slovenského Rudohoria. Ťažbou a spracovaním kovov, najmä železných rúd sa gemerský región po dlhé stáročia zarad'oval medzi význačných výrobcov železa v Uhorsku. Produkovalo sa tu najkvalitnejšie železo, ktoré sa spracovalo v miestnych železiarňach. Tie veľkosťou prevyšovali iné regióny, a preto Gemer nazývali železným srdcom strednej Európy. Železná cesta Gemerom je súčasťou Európskej železnej cesty, ktorá formou kultúrnej turistiky prezentuje návštevníkom pamiatky baníckej tradície regiónu. Tri bývalé vysoké pece - Karlova huta vo Vlachove, Etelka v Nižnej Slanej a vysoká pec v Červeňanoch sú chránené ako vzácne technické pamiatky. Produktom konjunktúry železiarstva v Gemi bol aj rozvoj umenia, remesiel a vzdelanosti, ktoré spolu s prírodnou scenériou a technickými pamiatkami vytvorili z gemerského regiónu prírodné a kultúrne bohatstvo s krásou obdivovanou návštevníkmi regiónu.⁶⁵

Na Gemi nájdeme aj miesta, kde sa narodili a pôsobili slávne osobnosti:

Ochtiná - rodisko J. L. Bartolomeidesa, historika a geografa

Slavošovce - rodný dom P. E. Dobšinského, zberateľa ľudovej slovesnosti

---

⁶⁵ BOLDIŠ, M .a P. ŠTEFANCA. *Európska železná cesta*. Rožňava: Regionálna rozvojová agentúra. s. 1. brož

Kobeliarovo - rodisko P. J. Šafárika, polyhistora a národného buditeľa, v roku 1961 pri 100 výročí bola v jeho rodnom dome otvorená pamätná izba.

Chyžné, Ješovská Teplica – pôsobisko S. Chalupku – tu ho navštívila aj česká spisovateľka B. Němcová, keď jej manžel pôsobil na hraničnom priechode Kráľ.

4 ANALÝZA STAVU CESTOVNÉHO RUCHU V REGIÓNE Z HĽADISKA ZABEZPEČENIA

Bezchybné fungovanie služieb cestovného ruchu sa nedá dosiahnuť bez sekundárnej ponuky cestovného ruchu, ktorú Gúčík rozčlenil nasledovne:

- sieť supraštruktúrnych zariadení, medzi ktoré zaraďujeme ubytovacie a stravovacie zariadenia
- sieť infraštruktúry cestovného ruchu, do ktorej patria
  - cestovné kancelárie,
  - turistické informačné kancelárie,
  - kongresové sály a centrá,
  - zmenárne, hraničné prechody, colnice apod.
- sieť všeobecnej infraštruktúry, do ktorej zaraďujeme
  - miestnu infraštruktúru (obchodné domy, kaderníctva, stánok noviny - časopisy a pod.),
  - dopravnú infraštruktúru (taxi služba, čerpacia stanica, parkoviská apod.),
  - zdravotnícku infraštruktúru (nemocnica, poliklinika, lekáreň),
  - polícia a záchranná služba,
  - ostatná infraštruktúra
    - (pošta, banky a pod.),
    - športovo-rekreačné zariadenia a aktivity (ihriská, kúpaliská, sauna, fitness, lyžiarske a bežecké trate, cykloturistické trasy, apod.)
    - dopravné zariadenia (miestna hromadná doprava, autobusová a železničná doprava, letecká doprava, vodná doprava).⁶⁶

---

⁶⁶ GÚČIK, M.: *Cestovný ruch I pre hotelové a obchodné akadémie*. 2.vyd. Bratislava: Svornost, 2004. s.31-32. ISBN 80 – 88848 – 51 20– 2.

4.1 Supraštruktúra cestovného ruchu

Ubytovacie služby

„Týmto pojmom rozumieme každé zariadenie ktoré pravidelne alebo príležitostne poskytuje turistom prenocovanie a sním spojené služby za úhradu“.⁶⁷

Predpokladom pobytu návštevníkov v Gemerskom regióne je existencia ubytovacích kapacít s ponukou služieb súvisiacich s ubytovaním ako je poskytovanie informácií, uschovávanie cenností, predaj vybraných druhov produktov a iné služby. Veľký podiel má ubytovanie v súkromí (priváty), turistické ubytovne, penzióny a hotely ale aj chaty a chatové osady. Význačným poskytovateľom ubytovania v regióne sú kúpele Číž a kúpele Štós.

Tabuľka 1: Ubytovacie zariadenia v regióne

Ubytovacie zariadenia	Počet	Počet stálych lôžok	Počet prísteliek	Spolu (lôžka + prístelky)
Hotel****	1	26		26
Hotel ***	6	365		365
Hotel **	10	501	59	560
Penzióny	25	561	27	588
Chatové osady	8	192	10	202
Ubytovne	12	453	2	455
Kemping	2	18	4	22
Motel	1	130		130
Ranč	1	28		28
Ubytovanie v súkromí	20	207	10	217
Chaty	18	359	9	368
Kúpeľné domy	11	393	20	413
Rekreačné strediská	6	338	44	382
Agrofarma	1	10		10
Spolu	122	3581	185	3766

Zdroj: autor práce

⁶⁷ BOROVSÝ, J., E. SMOLKOVÁ a I. NIŇAJOVÁ. *Cestovný ruch trendy a perspektívy*. 1.vyd. Bratislava: Vydavateľstvo IURA EDITION, 2008. s.77. ISBN 978-80-8078-215-3.

Podľa tabuľky je vidieť, že región disponuje dostatočným množstvom ubytovacích kapacít. Problém nie je v kvantite ubytovacích zariadení, ale v ich kvalite. Sú to predovšetkým turistické ubytovne a hromadné ubytovne, chatové osady a kempingy, z ktorých väčšina nespĺňa súčasné požiadavky návštevníkov v odvetví kvality. Podobne je to aj pri hoteloch, moteloch a penziónoch, kde prevládajú hotely nižších kategórií aj napriek rastúcemu dopytu po hoteloch s vyššou kategóriou.

Stravovacie služby

„Stravovacie služby sú jednou zo základných podmienok rozvoja cestovného ruchu.“⁶⁸

Podstatnou činnosťou gastronomických podnikov je príprava jedál, ktoré sa vo väčšine prípadov konzumujú v zariadeniach prevádzkovateľa. Produkt sa skladá rovnako z jedál a nápojov a zároveň z poskytovaných služieb. Značný podiel stravovacích zariadení tvoria pohostinské zariadenia. Gastronomické služby sú hlavným produktom pre prevádzkovateľov a súčasne doplnkovým produktom pre ďalšie subjekty v cestovnom ruchu.⁶⁹

V regióne Gemer je kapacita stravovacích zariadení spojená s ponukou ubytovania. Viaceré ubytovacie zariadenia popri ubytovacích službách ponúkajú aj stravovacie služby. Stravovacie zariadenia v gemerskom regióne sú väčšinou sústredené do miest, väčších obcí ako aj do oblastí, kde sa nachádzajú športové, rekreačné strediská, kultúrne a prírodné pamiatky.

---

⁶⁸ GÚCIK, M.: *Cestovný ruch Ipre hotelové a obchodné akadémie*. 2.vyd. Bratislava: Svornost, 2004. s.55. ISBN 80 – 88848 – 51 20– 2.

⁶⁹ BOROVSÝ, J., E. SMOLKOVÁ a I. NIŇAJOVÁ. *Cestovný ruch trendy a perspektívy*. 1.vyd. Bratislava: Vydavateľstvo IURA EDITION, 2008. s.83. ISBN 978-80-8078-215-3.

Tabuľka 2: Stravovacie zariadenia v regióne

Stravovacie zariadenia	Počet	Počet miest
Reštaurácia ***	5	160
Reštaurácia **	16	425
Reštaurácia *	13	333
Pizzeria	6	80
Bagetéria	1	
Kaviareň	3	80
Bar	4	123
Letná záhrada	5	166
Pivnica	2	130
Koliba	1	
Motorest	2	55
Spolu	58	1 552

Zdroj: autor práce

V tabuľke sú spracované reštauračné zariadenia v gemerskom regióne, ale mnohé z nich neuvádzajú počet miest, preto je tabuľka orientačná.

4.2 Infraštruktúra cestovného ruchu

Turistické informačné centrá

Turistické informačné centrá podporujú rozvoj cestovného ruchu v regióne prostredníctvom poskytovania komplexných informácií o atraktivitách a službách cieľových miest v regióne ako sú: prírodné pamiatky, kultúrno-historické pamiatky, dopravné spojenie, možnosti stravovania a ubytovania, možnosti rekreácie v regióne, aktuálne kultúrne športové podujatia. Súčasne sprostredkujú zmenárenské služby, sprievodcovské služby, predaj darčiekov, suvenírov, predaj máp a pod., tiež bezplatne poskytujú informačné a propagačné materiály.

V gemerskom regióne pôsobia turistické informačné centrá v okresných mestách regiónu. **Rožňavskú informačnú kanceláriu** je možné hodnotiť v rámci členských organizácií Asociácie informačných centier Slovenska za jednu z najlepších. V súčasnom období je jej fungovanie ohrozené znižovaním príspevkov z rozpočtu mesta a hrozí jej zatvorenie. Na druhej strane turistické informačné centrum nevyužíva v postačujúcej miere možnosti ponúknuť návštevníkovi vlastné komerčné produkty s vysokou pridanou hodnotou (napr. výlety pre skupiny, organizované pobyty apod.), čo by zlepšilo ekonomickú situáciu a prevádzku. Nevyhovujúca je i poloha turistického informačného centra na Námestí baníkov. Nachádza sa mimo hlavných turistických tokov, ďalšou nevýhodou je, že autobusy nemôžu parkovať na námestí, čo vlastne komplikuje spôsob ako sa dostať k informáciám o regióne, podujatiach a atraktivitách organizovaným skupinám.⁷⁰

Turistické informačné centrum v Rimavskej Sobote ponúka návštevníkom predaj propagačných materiálov, poskytuje informácie o podnikoch v meste a okolí, o kultúrnych inštitúciách, spoločenských a športových podujatiach, vydávanie informačných materiálov o podujatiach v meste, kopírovacie a faxovacie služby, sprievodcovské služby, sprostredkovanie tlmočníkov, predaj zájazdov a dovolenkových pobytov. Podáva krátke informácie o ubytovaní v meste a okolí, o športových zariadeniach v meste apod.⁷¹

Turistické informačné centrum v Revúcej sídli v budove Prvého slovenského gymnázia a zároveň ponúka návštevníkom služby o ubytovaní v meste a okolí, o prírodných a kultúrno-historických pamiatkach, o aktivitách na voľný čas a pod. Nedávno otvorené **turistické informačné centrum Gotickej cesty** sa nachádza v **Štítniku** a bolo vybudované v rámci projektu „Terra Incognita“. Dotácie na jeho vybudovanie poskytol Košický samosprávny kraj.⁷²

---

⁷⁰Copyright. *Turistické informačné centrum Rožňava* .[online]. © 2007-2013 [cit.2013-01-24]. Dostupné z: <http://www.ticroznavas.sk/>

⁷¹ ALFA CONEX SLOVAKIA. *Turistické informačné centrum rimavská Sobota*. [online]. © 2004 [cit. 2013- 01-24]. Dostupné z: <http://www.alfacos.sk/HTML/tic.htm>

⁷²PETIT PRESS. *Turisticko-informačné centrum Štítnik*. [online]. © 1997-2013 [cit. 2013-01-16]. Dostupné z: <http://roznavas.korzar.sme.sk/lok/stitnik/>

4.3 Všeobecná infraštruktúra

Technickú základňu pre aktívne formy oddychu tvoria športovo rekreačné zariadenia poskytujúce športovo-rekreačné služby na uspokojovanie potrieb účastníkov cestovného ruchu. Športovo-rekreačné zariadenia tvoria súčasť ubytovacích zariadení a vybavenosti cieľových miest, ktoré umožňujú predlžovať sezónu alebo sa nachádzajú v blízkosti miest čím tvoria možnosť prímestskej rekreácie. Jednu skupinu tvoria zariadenia, ktoré poskytujú služby nezávisle od prírodných predpokladov - fitnesscentrá, ihriská, kryté bazény. Pre cestovný ruch je dôležitá druhá skupina športovo-rekreačných zariadení, ktorých existencia je podmienená prírodnými podmienkami.

Gemerský región ponúka výborné športové podmienky. V lete je to pešia turistika a cyklistika, v zime lyžovanie v atraktívnych lokalitách po blízkom i ďalekom okolí. Výborné turistické značenie privedie turistov k väčšine unikátov regiónu, jaskýň, priepastí, vrchov a historických objektov. Cyklistické trasy zavedú turistov do malebných území národných parkov Slovenský kras a Slovenský raj. V zime región Gemer ponúka viacero lyžiarskych stredísk.

Podľa sezónnosti športovo-rekreačný potenciál môžeme rozdeliť na:

- Letný športovo-rekreačný potenciál
- Zimný športovo-rekreačný potenciál
- Celosezónny športovo-rekreačný potenciál

4.4 Letný športovo-rekreačný potenciál

Kúpaliská

Rožňava - letné kúpalisko sa nachádza v príjemnom prostredí. Dominantou kúpaliska je plavecký bazén s päťmetrovou skokanskou vežou. V areáli sa nachádzajú tri detské bazény vybavené šmýkačkami a detské ihrisko s pieskoviskom. Trávnaté

plochy sú udržiavané a k športovému vyžitiu areál kúpaliska ponúka tenisové kurty, minigolf a dve volejbalové ihriská - jedno na plážový volejbal.⁷³

Tornaľa - plážové kúpalisko s minerálnou vodou sa nachádza v rekreačnej oblasti v južnej mestskej časti Králik. V areáli je umelo vytvorená nádrž s hĺbkou 2 m, ktorá je napĺňaná z dvoch zdrojov - z Morského oka „Teplá voda“ a z vrtu minerálnej vody. V prírodnom bazéne je vyhradený priestor pre deti. Vedľa vodnej nádrže sa nachádza plavecký bazén. Pre deti v areáli kúpaliska je lunapark a trampolína. Súčasťou kúpaliska je autokemping s možnosťou ubytovania, s priestorom na odstavenie karavanov a priestorov na stanovanie.⁷⁴

Vlachovo - kúpalisko s prírodnou, termálnou siričitou vyhriatou vodou, ktorá má liečivé účinky pri zažívacích ťažkostiach. V areáli sa nachádza 25 m plavecký bazén a detský bazén. Súčasťou kúpaliska je aj pieskovisko a volejbalové ihrisko, v areáli sa nachádza turistická ubytovňa a letný amfiteáter.⁷⁵

Bretka - neďaleko južnej trasy Bratislava - Košice sa nachádza obec Bretka. V tichom a útulnom prostredí sa nachádza kúpalisko, ktoré má k dispozícii plavecký a detský bazén. Rodinné prostredie a osobitý prístup poskytujú dokonalú možnosť k oddychu.⁷⁶

Vodné nádrže

Teplý vrch - je rekreačným centrom s priehradnou vodnou nádržou. Nachádza sa 12 km od Rimavskej Soboty. Slničná východná časť najteplejšej vodnej plochy na Slovensku sa využíva na rekreáciu. Návštevníci tu majú k dispozícii kemping, chatu a požičovňu športových potrieb. V okolí vodnej nádrže je aj niekoľko náučných

---

73 NETMARKETER, s.r.o. Kúpalisko Rožňava. [online]. ©2005-2013 [cit. 2013-01-29]. Dostupné z:

<http://www.kupaliska.sk/index.php?action=operation&id=240&title=Ro%C5%BE%C5%88ava&lang=sk>

74 WEBY PORTÁL. Plážové kúpalisko Tornaľa. [online]. ©2006-2013. [cit. 2013-01-29]. Dostupné z: <http://www.mestotornala.sk/plazove-kupalisko.phtml?id5=2327>

75 WEB & Desingn in MAD Desingn. Kúpalisko Vlachovo. [online]. © 2006-2012. [cit. 2013-01-29]. Dostupné z: <http://www.vlachovo.eu/kupalisko.php>

76 STUDIO4. Kúpalisko Bretka. [online]. 2010. [cit. 2013-01-31]. Dostupné z: <http://www.slovensky-kras.eu/svk/aktivity/bretka.php>

chodníkov, ktoré slúžia na prechádzky lesom. Okolie vodnej nádrže je špecifickým územím s krasovými prvkami striedajúcim sa so sopečnými horninami.⁷⁷

Palcmanská Maša - najväčšia vodná nádrž na území národného parku Slovenský raj. Vytvorená na toku rieky Hnilec, v kotlinovitom rozšírení doliny pod južnými kamenistými úbočiami Geráv. Vodná nádrž je súčasťou energetického systému. Využíva sa na kúpanie, vodné športy a rybolov. Na jej brehoch vyrástli ubytovacie, športové a rekreačné zariadenia. V okolí vodnej nádrže je malebná príroda s rozmanitými zákutiami vhodná na pešiu turistiku a cykloturistiku. V blízkosti vodnej nádrže sa nachádza sedačková lanovka Dedinky - Geravy.⁷⁸

Cykloturistika

Región Gemer vzhľadom na množstvo prírodných a kultúrnych zaujímavostí a členitému terénu poskytuje vynikajúce podmienky na cykloturistiku. Najznámejšou cykloturistickou trasou je **Cyklomagistrála Slovenský kras**, ktorá je vyznačená červenými značkami a celková dĺžka okruhu je temer 200 km. Oblasťou Gemera prechádzajú aj **Rudohorská magistrála**, ktorá meria 65 km a vedie z Hnúšte do Rožňavy a Karpatská cyklistická cesta.⁷⁹

Horolezectvo

Územie gemerského regiónu je nesmierne bohaté na skalné útvary, bralá, tiesňavy. Zádielska tiesňava, ktorej horolezecké masívy svojou mohutnosťou a rozlohou patria k popredným skalným terénom na Slovensku. Vápencové steny dvíhajúce sa nad dno tiesňavy do výšky 350 m, v podobe brál, veží, rebier a skalných hrebeňov umožňujú výstupy najvyššej klasifikácie. Lezenie je časovo obmedzené na obdobie od 1. augusta do 1. februára a tiež len na niektoré masívy.⁸⁰

---

⁷⁷ ŠPORTOVISKÁ. *Vodná nádrž Teplý vrch*. [online]. ©2006-2013 [cit. 2013-01-29]. Dostupné z: <http://sportoviska.zoznam.sk/plavanie-vodny-sport/banskobystricky/rekreacna-oblast-teply-vrch-rimavska-sobota#ixzz2L4aJEyTS>

⁷⁸ Portál Turistika ONLINE. *Palcmanská Maša*. [online]. © 2006 - 2012. [cit. 2013-01-31]. Dostupné z: <http://www.turistikaonline.sk/index.php?m=32&id=140>

⁷⁹ WEBEX MEDIA. *Cykloturistika*. [online]. ©2013 [cit. 2013-01-27]. Dostupné z: <http://www.roznava.sk/sk/--91-2647-cykloturistika>

⁸⁰ WEBEX MEDIA. *Horolezectvo*. [online]. © 2013 [cit. 2013-01-27]. Dostupné z: <http://www.roznava.sk/sk/--91-2645-horolezectvo>

4.5 Zimný športovo-rekreačný potenciál

Lyžiarske strediská

Lyžiarske stredisko Július - leží na úpätí kopca Radzim v Slovenskom Rudohorí neďaleko Dobšinej. Návštevníkom sú k dispozícii dve zjazdovky a dva vleky s prevýšením 244m. Jedna zjazdovka je ľahká v dĺžke 600m a druhá je stredne ťažká v dĺžke 1100 m, ktorá je zasnežovaná umelým snehom a osvetlená pre večerné lyžovanie. Stredisko ponúka aj množstvo služieb ako sú lyžiarska škôlka, skiservis, požičovňa lyžiarskeho výstroja a úschovňa lyží. V blízkosti strediska sa nachádzajú dve chaty s možnosťou ubytovania - vhodné na lyžiarske kurzy alebo školy v prírode.⁸¹

SKI Rejdová - nachádza v severnej časti Gemera, pod najvyšším vrchom Slovenského Rudohoria Stolicou s výškou 1 477 m. Od Rožňavy je vzdialená 32 km a 12 km od Dobšinej, v blízkosti rázovitej obce Rejdová. K dispozícii sú tri lyžiarske vleky. Jeden v dĺžke 960 m s prevýšením 210 m pre náročnejších lyžiarov a dva kratšie jeden dlhý 400 m s prevýšením 70 m a detský vlek dlhý 210 m s prevýšením 40 m. Dve kratšie zjazdovky sú zasnežované technickým snehom a pravidelne upravované, vhodné pre menej náročných lyžiarov a pre začiatočníkov a lyžiarske kurzy.⁸²

SKIRESORTS MLYNKY - nachádza sa v južnej časti ako vstup do Národného parku Slovenský raj. pozostáva z troch lyžiarskych stredísk. Na severných svahoch Kruhovej sa nachádza lyžiarske stredisko Gugel', v údolí Bielych vôd stredisko Biele Vody a stredisko Dedinky. Komplex SKI Mlynky ponúka 9 zjazdových tratí, 7 vlekov, 1 lanovku a 35 km bežkárskeho tratí.

Lyžiarske stredisko Gugel' - najvýznamnejšie stredisko v Slovenskom raji so sústavou vlekov a zjazdových tratí s technickým zasnežovaním. Nachádzajú sa tu tri vleky a tri trate s prevýšením 201 m. Celkový počet zjazdoviek je 6, z toho sú dve ľahké, jedna ťažká a tri stredne ťažké. Celková dĺžka zjazdoviek je 5 530 m a dĺžka trás

---

⁸¹Creative Solutions. *Lyžiarske stredisko Július*. [online]. ©2004-2011. [cit.2013-02-01]. Dostupné z: http://www.relaxovat.sk/kosicky-kraj/Zariadenie_21835_Vy%C5%A1n%C3%A1_Slan%C3%A1_J%C3%BAlius

⁸²Portál Turistika ONLINE. *Lyžiarske stredisko Rejdová*. [online]. © 2006-2012[cit. 2013-02-01]. Dostupné z: <http://www.skirejdova.sk/>

zasnežovaných technickým snehom je 2 460 m. stredisko ponúka skiservis a bezplatné parkovisko.

Lyžiarske stredisko Biele vody - ponúka upravenú zjazdovku, ktorú ocenia predovšetkým nenároční lyžiari. K dispozícii sú dva vleky s prevýšením 92 m. Nachádza sa tu ľahká zjazdovka v dĺžke 450 m. Stredisko ponúka večerné lyžovanie, upravované bežkárске trate a zo služieb sú to: skiservis, požičovňa lyží, lyžiarska škola a škôlka, predaj športových potrieb a inštruktor bežeckého lyžovania.

Lyžiarske stredisko Dedinky - ponúka zimnú lyžovačku najmä pre začiatočníkov a mierne pokročilých lyžiarov. Nachádza sa tu lanovka a jeden vlek s prevýšením 80 m, ľahká zjazdovka dlhá 450 m s technickým zasnežovaním.

Bežecké trate - v obci Mlynky v časti Biele Vody je pre bežkárov vytvorená sústava 35 km vyznačených a strojovo upravovaných lyžiarskych bežeckých tratí. Najdlhšou je 10 km okruh okolo Královej hory.

Lyžiarske strediská komplexu ponúkajú návštevníkom nielen skvelú lyžovačku a služby spojené s lyžovaním ako sú požičovne lyží a servis ale k dispozícii sú služby lyžiarskych a bežeckých inštruktorov, inštruktorov ľadového lezenia ale aj skiparagliding, skialpinistické túry, turistiku, hipoturistiku, lezenie po zamrznutých vodopádoch a iné.⁸³

---

⁸³SIXNET. *Ski Mlynky*. [online]. ©2013. [cit. 2013-02-01]. Dostupné z: <http://www.skimlynky.sk/sluzby.php?typ=36>

4.6 Celosezónny športovo-rekreačný potenciál

Kúpele

Kúpele Štós - ležia v malebnom prostredí rozmanitého lesa plného voňavých jedlí a smrekov, na pomedzí Spišského rudohoria a Slovenského krasu. Liečivým faktorom je osviežujúce ovzdušie s prvkami horského prostredia. Kúpele sú zamerané na choroby dýchacích ciest, choroby z povolania, duševné choroby, onkologické choroby, choroby z látkovej výmeny, ženské choroby. Kúpele Štós poskytujú jedinečnú liečbu dýchacích ciest - speleoterapiu v neďalekej Jasovskej jaskyni. Pre potešenie tela aj duše kúpele Štós ponúkajú vitálny vodný svet s komplexom vodných a parných kúpeľov s množstvom atrakcií ako sú bylinková, eukalyptová a fínska sauna, hydromasážny bazén a tepidárium a iné. K dispozícii návštevníci kúpeľov majú fitnesscentrum a kúpeľný park s viac ako 200 druhmi vzácnych drevín a rastlín, ktorý je národnou kultúrnou pamiatkou.⁸⁴

Kúpele Číž - prírodné jódové kúpele so storočnou tradíciou sa nachádzajú v južnej časti Rimavskej kotliny v poriečí Rimavy. Liečivými účinkami vody a balneologickou hodnotou prírodných prameňov patria medzi najvzácnejšie v Európe. Liečivá voda z Čížskych kúpeľov má znamenité účinky pri liečbe sklerózy multiplex a pozoruhodný efekt sa dosahuje aj pri liečbe pohybového aparátu detských pacientov, obehového ústrojenstva a pri nervových chorobách. V areáli kúpeľov je poskytovaná aj hipoterapie - jazda na koníkoch. Kúpele Číž zároveň ponúkajú vitálny svet. Je to komplex relaxačných priestorov, parných a vírivých kúpeľov, horúce suché kúpele, ktoré teplom, vlhkosťou, chladom, vôňou svetlom a zvukom priaznivo pôsobia na ľudský organizmus.⁸⁵

Wellnes

---

⁸⁴ ASOCIÁCIA SLOVENSKÝCH KÚPEĽOV. *Kúpele Štós*. [online]. ©2008 [cit. 2013-01-29]. Dostupné z: http://www.ask.sk/sk/liecebne_kupele/kupele_stos.php

⁸⁵ KÚPELE ČÍŽ. *Kúpele Číž*. [online]. © 2005-2013 [cit. 2013-01-29]. Dostupné z: <http://www.kupeleciz.sk/>

Wellnes Predná Hora - leží medzi obcami Muráň a Červená skala na hranici Národného parku Muránska planina. Stredisko poskytuje rekondičné a relaxačné pobyty. Vitálny svet je miesto umožňujúce relaxáciu a oddych tela aj duše. Vitálny svet ponúka vírivý bazén, masážnu sprchu, rôzne druhy sáun, tepidárium, relaxačný bazén s rôznymi atrakciami, thalasoaterapiu, produkt z mŕtveho mora a tiens wellnes.⁸⁶

Pešia turistika

V gemerskom regióne tvorí turistika jednu z význačných alternatív aktívneho športového vyžitia. Výborne značené turistické trasy v pohoriach Slovenský kras, Slovenský raj, Volovské vrchy a Revúcka vrchovina poskytujú spoznať prírodné krásy regiónu. Pre turistov sú najzaujímavejšie športové podujatia s dlhoročnou tradíciou ako je novoročný výstup na Volovec, výstup na Plešiveckú planinu, z Vlachova je to výstup na Stromiš a iné.⁸⁷

---

⁸⁶ ŠPORTOVISKÁ. *Rekreačný areál Predná Hora*. [online]. © 2006-2013 [cit. 2013-01-29]. Dostupné z: <http://sportoviska.zoznam.sk/plavanie-vodny-sport/banskobystricky/rekreatny-areal-predna-hora-plavanie#ixzz2LBBftoDq>

⁸⁷WEBEX MEDIA. *Turistika*. [online]. ©2013 [cit. 2013-01-27]. Dostupné z: <http://www.roznava.sk/sk/--91-2648-pesia-turistika>

5 ANALYTICKÁ ČASŤ PRÁCE

Rozvoj cestovného ruchu je aktuálnym problémom všetkých regiónov, oblastí, miest ako aj obcí na celom svete. Jedným z hlavných faktorov, ktoré ovplyvňujú cestovný ruch je jeho propagácia. Touto diplomovou prácou sme sa zamerali na oblasť gemerského regiónu, ktorý ponúka množstvo príležitostí, aby sme ho zviditeľnili.

V teoretickej časti práce sme sa zamerali okrem iného na základnú charakteristiku regiónu a predstavili sme aktuálne pre návštevníkov pútavé miesta, objekty a atraktivity.

V nadväznosti na teoretickú časť práce sme si v analytickej časti vypracovali SWOT analýzu, v ktorej sme zhodnotili silné a slabé stránky regiónu ako aj jeho príležitosti a ohrozenia. Následne sme pomocou dotazníka overovali atraktivitu gemerského regiónu z pohľadu respondentov.

5.1 Cieľ výskumu

Cieľom nášho výskumu je zistiť názory respondentov počas ich pobytu v gemerskom regióne a ich spokojnosť s poskytovanými službami a ponukami aktivít. Doplnujúcim cieľom je vytvorenie SWOT analýzy.

Úlohy práce:

1. Zozbieranie a štúdium teoretických poznatkov cestovného ruchu a gemerského regiónu.
2. Analýza primárnej ponuky cestovného ruchu (prírodný a kultúrno-historický potenciálu) gemerského regiónu.
3. Analýza sekundárnej ponuky cestovného ruchu (supraštruktúra, infraštruktúra, podniky a inštitúcie cestovného ruchu) v gemerskom regióne.

4. Vytvorenie dotazníka so zameraním na zistenie spokojnosti a zhodnotenie primárnej a sekundárnej ponuky cestovného ruchu v regióne Gemer.
5. Vytvorenie SWOT analýzy so zameraním sa na dotazníkový prieskum, ktorý mal zmapovať názory respondentov. Tieto mali poslúžiť na vypracovanie silných a slabých stránok ako aj príležitostí a ohrození v oblasti cestovného ruchu v gemerskom regióne.
6. Spracovanie a vyhodnotenie výsledkov.
7. Návrhy možností cestovného ruchu v regióne Gemer.

5.2 Hypotézy výskumu

Na základe jasne sformulovaných cieľov sme si stanovili nasledujúce hypotézy:

Hypotéza č.1: Predpokladáme, že ponúkané služby v gemerskom regióne sú na veľmi dobrej úrovni.

Hypotéza č. 2: Predpokladáme, že najčastejším motívom návštevy gemerského regiónu je príroda.

Hypotéza č. 3: Gemerský región ponúka množstvo aktivít rôzneho druhu pre turistov. Preto predpokladáme, že najčastejšou aktivitou je pešia turistika.

5.3 Charakteristika skúmaného súboru a miesto realizácie výskumu

Objektom nášho skúmania sú osoby všetkých vekových kategórií v gemerskom regióne. Respondentov môžeme rozdeliť do 4 skupín.

Prvá skupina sú študenti a učitelia Stredného odborného učilišťa obchodu a služieb v Rožňave. Prostredníctvom riaditeľa školy sme rozдали 25 dotazníkov, z ktorých sa nám vrátilo 14 dotazníkov.

Druhá skupina sú zamestnanci Okresného súdu v Rožňave. Prostredníctvom zamestnankyne okresného súdu sme rozdali 20 dotazníkov, z ktorých sa nám vrátilo 15 dotazníkov.

Tretiu skupinu tvorili zamestnanci podniku Gemtex a. s. Rožňava. V tomto podniku som zamestnancov oslovila sama a rozdala som 80 dotazníkov, z ktorých sa nám vrátilo 59 dotazníkov.

Štvrtá skupina sú zamestnanci vojenskej správy a jednotky v Rožňave. Pomocou zamestnankyne vojenskej správy sme rozdali 25 dotazníkov, z ktorých sa nám vrátilo 22 dotazníkov.

Celkovo sme rozdali 150 dotazníkov, z ktorých sa nám vrátilo 110. Respondenti sú z rôznych kútov gemerského regiónu, ktorí prechodne žijú, pracujú alebo študujú v Rožňave.

Nášho výskumu sa zúčastnilo 110 respondentov, z toho bolo 46 mužov a 64 žien. Údaje sú uvedené v tabuľke 3. Vo vekovej kategórii 0 - 18 rokov sa výskumu zúčastnilo 7 respondentov - 3 muži a 4 ženy. Vekovú kategóriu od 19 - 25 rokov zastupovalo v našom výskume 11 mužov a 12 žien, vo vekovej kategórii od 26 - 35 rokov sa výskumu zúčastnilo 12 mužov a 12 žien. V kategórii 36 - 50 rokov na otázky odpovedalo 21 žien a 10 mužov a v poslednej kategórii sa do výskumu zapojilo 10 mužov a 15 žien.

Tabuľka 3: Veková štruktúra respondentov

	vek					
POHLAVIE	0 - 18	19 - 25	26 - 35	36 - 50	50 a viac	SPOLU
muž	3	11	12	10	10	46
žena	4	12	12	21	15	64
SPOLU	7	23	24	31	25	110

Zdroj: autor práce

Tabuľka 4 zobrazuje údaje o vzdelanostnej štruktúre respondentov podľa vekových kategórií.

Tabuľka 4: Vzdelanostná štruktúra respondentov

	vek					
VZDELANIE	0 - 18	19 - 25	26 - 35	36 - 50	50 a viac	SPOLU
základné	7					7
stredné bez maturity	0	5	4	7	6	22
stredné s maturitou		11	11	16	11	49
vysokoškolské		7	9	8	8	32
SPOLU	7	23	24	31	25	110

Zdroj: autor práce

V tabuľke 5 sú zobrazené údaje o respondentoch z pohľadu zamestnania podľa vekových kategórií.

Tabuľka 5: Zamestnanecká štruktúra respondentov

	vek					
ZAMESTNANIE	0 - 18	19 - 25	26 - 35	36 - 50	50 a viac	SPOLU
študent	7	6				13
zamestnanec		8	17	23	17	65
podnikateľ - živnostník		4	4	5	1	14
nezamestnaný		4	2	3		9
dôchodca					4	4
iné - profesionálny vojak			1			
iné - štátny zamestnanec			1		3	
iné - spolu			2		3	5
SPOLU	7	22	25	31	25	110

Zdroj: autor práce

5.4 Metodológia a metódy výskumu

Metodológiu výskumu môžeme zaradiť k vedným disciplínam, ktoré študujú a opisujú plánovanie, organizovanie a realizovanie výskumu v inkluzíve vyhodnotenia výskumných údajov. Zároveň opisuje metódy výskumu. Počas nášho výskumu sme využili rôzne metódy.

Prvotná metóda zisťovania údajov našej práce je dotazník. Dotazník sme si vybrali z dôvodu získania veľkého množstva informácií. Dotazník obsahuje 14 jednoduchých a zrozumiteľných otázok. Otázky boli uzavreté i otvorené, aby mohli respondenti vyjadriť svoj názor. Otázka bola zodpovedaná zaškrtnutím alebo uvedením aspoň jednej odpovede. Pri vyhodnotení dotazníka sme použili metódu triedenia jednotlivých názorov respondentov a štatistickú metódu zráťania odpovedí. Po vyhodnotení dotazníka sme použili porovnávanie jednotlivých odpovedí respondentov. Ďalšou metódou použitou v diplomovej práci je SWOT analýza, ktorá „skúma vo vzájomnej podmienenosti vnútorné (interné) a vonkajšie (externé) prostredie z hľadiska silných a slabých stránok interného prostredia, príležitostí a hrozieb externého prostredia.“⁸⁸

5.5 Organizácia a spracovanie výskumu.

Organizáciu a spracovanie výskumu delíme do troch fáz.

- a) **prípravná fáza** - vytvorenie dotazníka so 14 otázkami a vytypovanie oblastí, v ktorých budú rozdane dotazníky (november 2012).
- b) **Realizačná fáza** - spočívala v rozdání dotazníkov do vybraných oblastí. Prostredníctvom riaditeľa školy boli rozdane dotazníky v škole, za pomoci zamestnankýň okresného súdu a vojenskej správy sme rozdali dotazníky

---

⁸⁸ BENČO, J. *Metodológia vedeckého výskumu*. 1. vyd. Bratislava: Iris, 2001. s. 186. ISBN 80-89018-27-0.

zamestnancom súdu a vojenskej správy a vo výrobnom podniku som rozdala dotazníky osobne (december 2012 - január 2013).

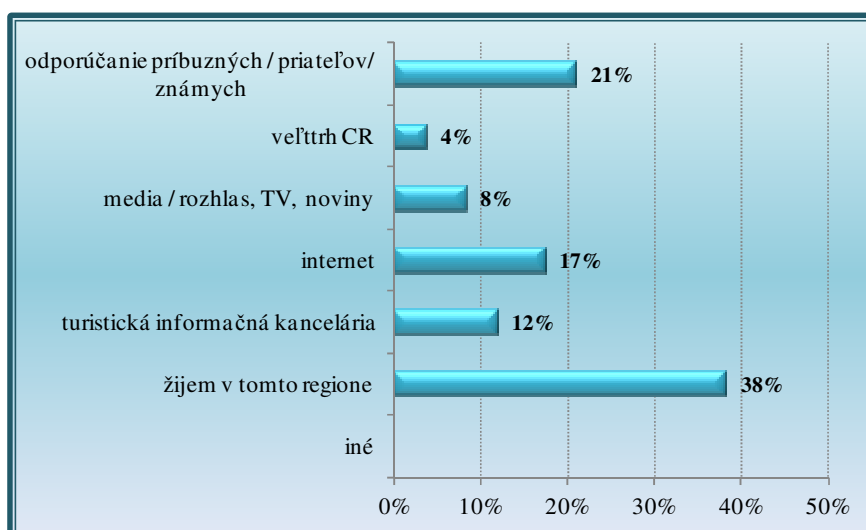
- c) **Záverčná fáza** - vyhodnotenie a spracovanie dotazníkov do grafov (február 2013).

5.6 Výsledky výskumu

Pre zmapovanie situácie v gemerskom regióne bol vytvorený dotazník, v ktorom sme sa zamerali na názory respondentov prečo navštívili daný región, aké služby využili v regióne a ako boli spokojní s nimi, čo sa im v regióne páčilo resp. čo sa im nepáčilo, akým aktivitám sa počas návštevy regiónu venovali a či by sa do regiónu opäť vrátili. V tomto dotazníku respondenti mali aj možnosť vyjadriť svoje názory v otvorených otázkach na problematiku cestovného ruchu. V nasledovných grafoch sú zobrazené vyhodnotenia otázok č. 1 až č. 10 z dotazníka:

Na otázku č.1 respondenti odpovedali na to, akým spôsobom sa dozvedeli o gemerskom regióne.

Graf 1: Ako ste sa dozvedeli o možnosti výletu resp. dovolenky v gemerskom regióne?

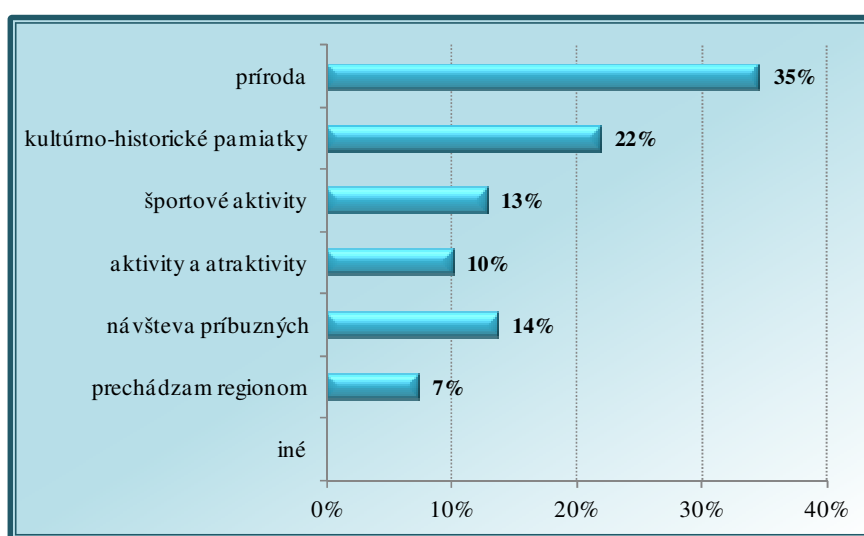

Zdroj: autor práce

Väčšina 38 % z nich žije v regióne Gemer, 21 % respondentov sa o regióne dozvedela, alebo región navštívila na odporúčanie známych, príbuzných a priateľov. Z internetu sa o gemerskom regióne dozvedelo 17 % respondentov, 12 % respondentov odpovedalo, že sa o regióne dozvedelo z turistickej informačnej kancelárie, 8 % z médií a 4 % z veľtrhu CR.

Otázka č.2 mala poukázať na to, čomu väčšina respondentov pri návšteve gemerského regiónu dáva prednosť.

Graf 2: Aký je motív vašej cesty?

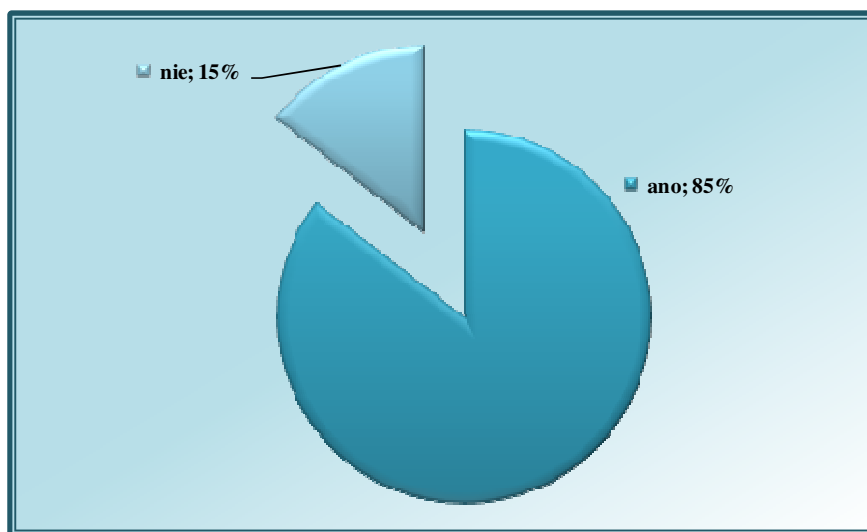

Zdroj: autor práce

Pre 35 % respondentov motívom cesty je príroda, v 22 % sú to kultúrno-historické pamiatky, športové aktivity uprednostňuje 13 % respondentov, atraktivity a aktivity lákajú 10 % respondentov, 14 % respondentov prichádza do regiónu kvôli návšteve príbuzných a 7 % respondentov regiónom iba prechádza.

Odpovede na otázku č.3 podali informáciu o početnosti návštevy regiónu.

Graf 3: Boli ste už v gemerskom regióne?

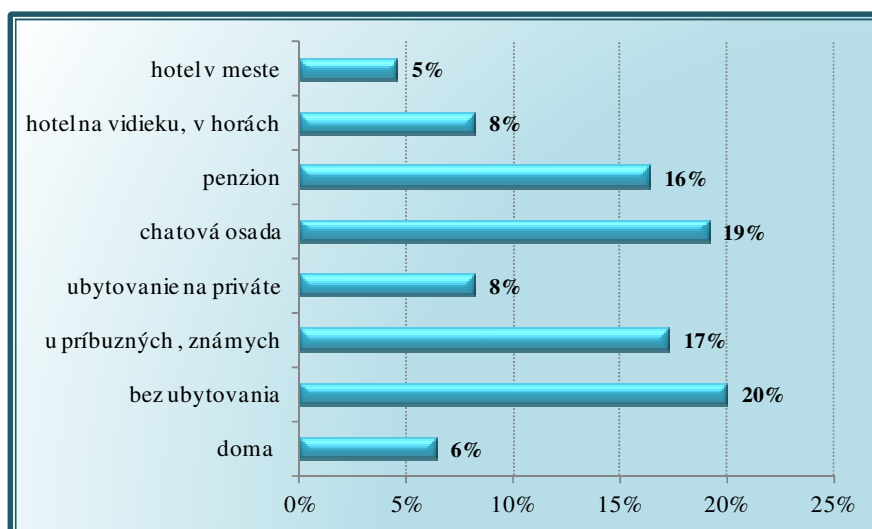

Zdroj: autor práce

V minulosti gemerský región navštívilo 85 % respondentov a 15 % z nich ešte v regióne neboli.

Otázka č. 4 mala zmapovať, aké možnosti ubytovania využívajú návštevníci gemerského regiónu.

Graf 4: Kde ste ubytovaný?

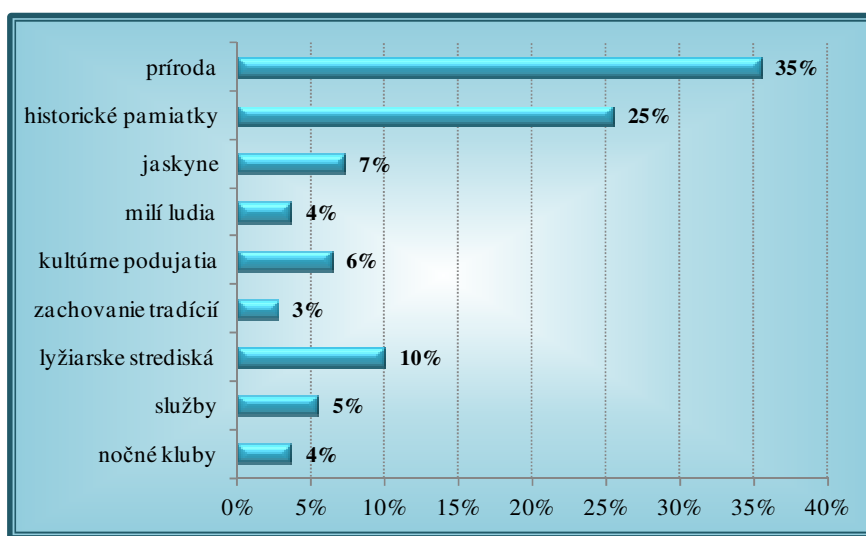

Zdroj: autor práce

Pre ubytovanie v mestskom hoteli sa rozhodlo 5 % respondentov, hotel na vidieku využilo 8 % respondentov, penzión si zvolilo 16 % respondentov a 19 % respondentov využilo služby chatových osád. Pre privát sa rozhodlo 8 %, u príbuzných, známych sa ubytovalo 17 % respondentov. Región Gemer navštívilo 20 % respondentov bez ubytovania a doma ubytovaných je 6 % respondentov.

V odpovediach na otvorenú otázku č.5 mali respondenti vyjadriť písomne, čo sa im na regióne páčilo a s čím boli v gemerskom regióne spokojní.

Graf 5: Čo sa Vám na gemerskom regióne páčilo a s čím ste boli spokojný?

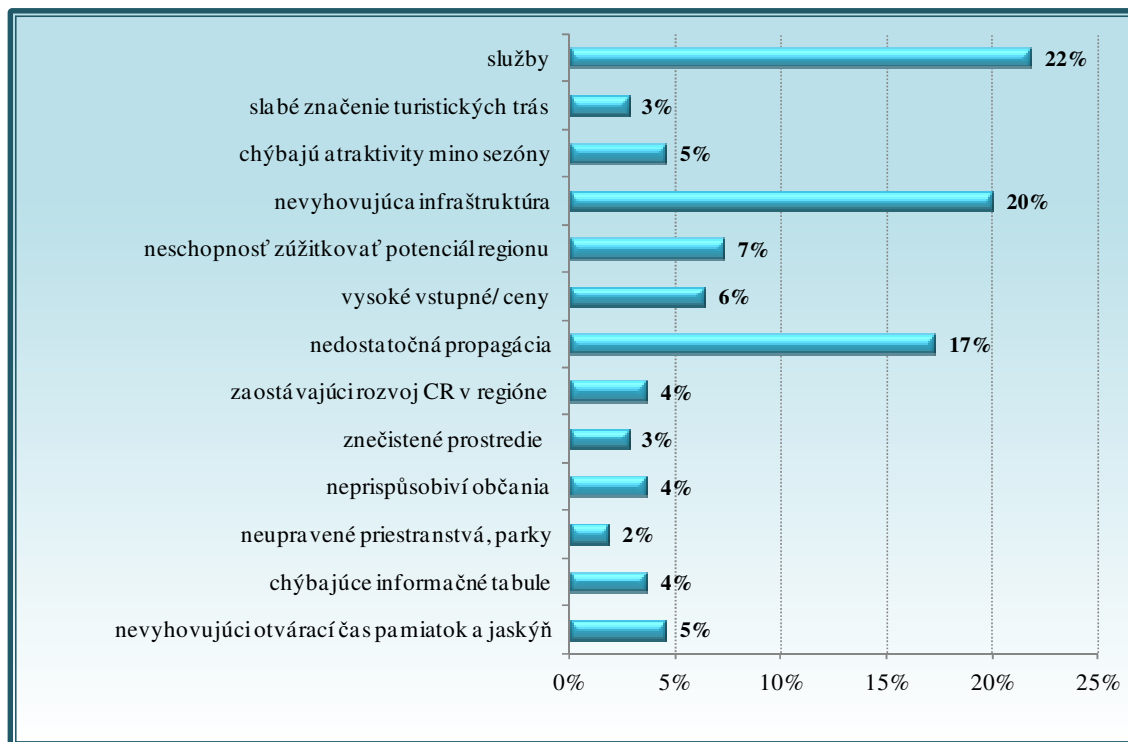

Zdroj: autor práce

Najspokojnejších s prírodou je 35 % opýtaných, 25 % respondentov obdivuje kultúrno-historické pamiatky, pre 10 % respondentov sú to lyžiarske strediská regiónu, 7 % opýtaných uviedlo jaskyne, 6 % si zvolilo kultúrne podujatia, 5 % respondentov je spokojných so službami v regióne, 4 % respondentov uprednostňuje nočné kluby a milých ľudí, 3 % uviedlo v odpovedi zachovanie tradícií.

V otvorenej otázke č. 6 sme sa chceli od respondentov dozvedieť, čo sa im v gemerskom regióne nepáči a s čím boli nespokojní.

Graf 6: Čo sa Vám na gemerskom regióne nepáči a s čím ste boli nespokojní?

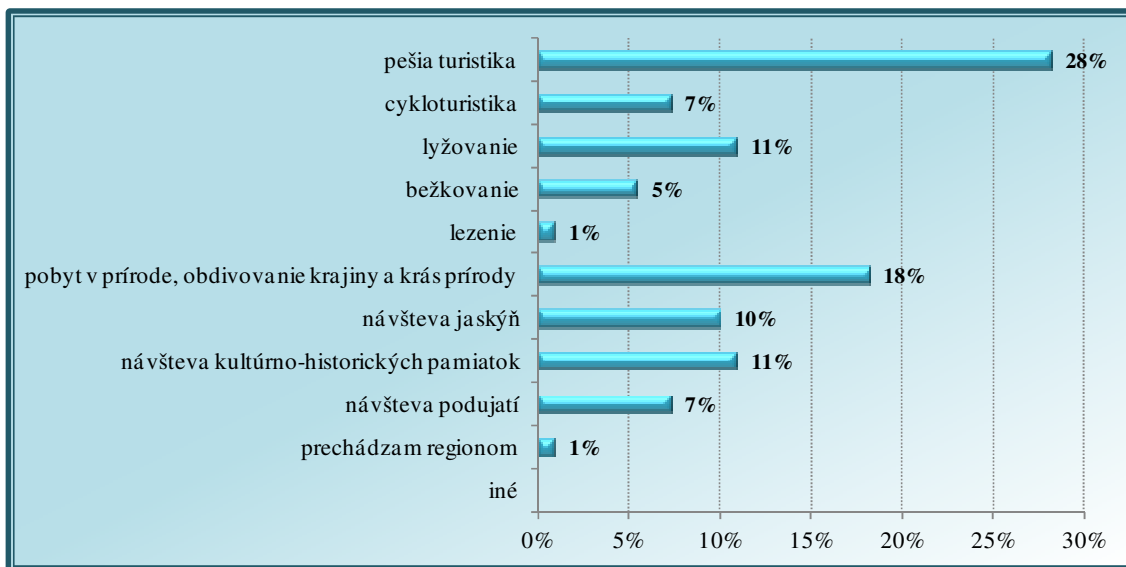

Zdroj: autor práce

So službami v tomto regióne nebolo spokojných 22 % respondentov, pre 20 % respondentov je v regióne nevyhovujúca infraštruktúra, 17 % opýtaných uviedlo nedostatočnú propagáciu regiónu, neschopnosť zúžitkovať potenciál uviedlo 7 % opýtaných respondentov, vysoké vstupné alebo ceny uviedlo 6 % respondentov, 5 % respondentov je nespokojných s chýbajúcimi atraktivitami mimo sezóny a s nevyhovujúcim otváracím časom pamiatok a jaskýň. Pre 4 % respondentov chýbajú informačné tabule a nespokojní sú aj so zaostávajúcim rozvojom CR v regióne ako aj s neprispôsobivými občanmi. Slabé značenie turistických trás a znečistené prostredie uviedli 3 % respondentov a 2 % respondentov kritizovalo neupravené priestranstvá a parky. Ako vidíme z odpovedí respondentov v otázkach 5 a 6, v regióne je bohužiaľ o niečo viac nedostatkov ako predností.

Výberom z uvedených možností v otázke č.7 respondenti vyjadrili poradie aktivít, ktorým sa venovali pri návšteve regiónu.

Graf 7: Akým aktivitám sa počas vášho pobytu v gemerskom regióne venujete?

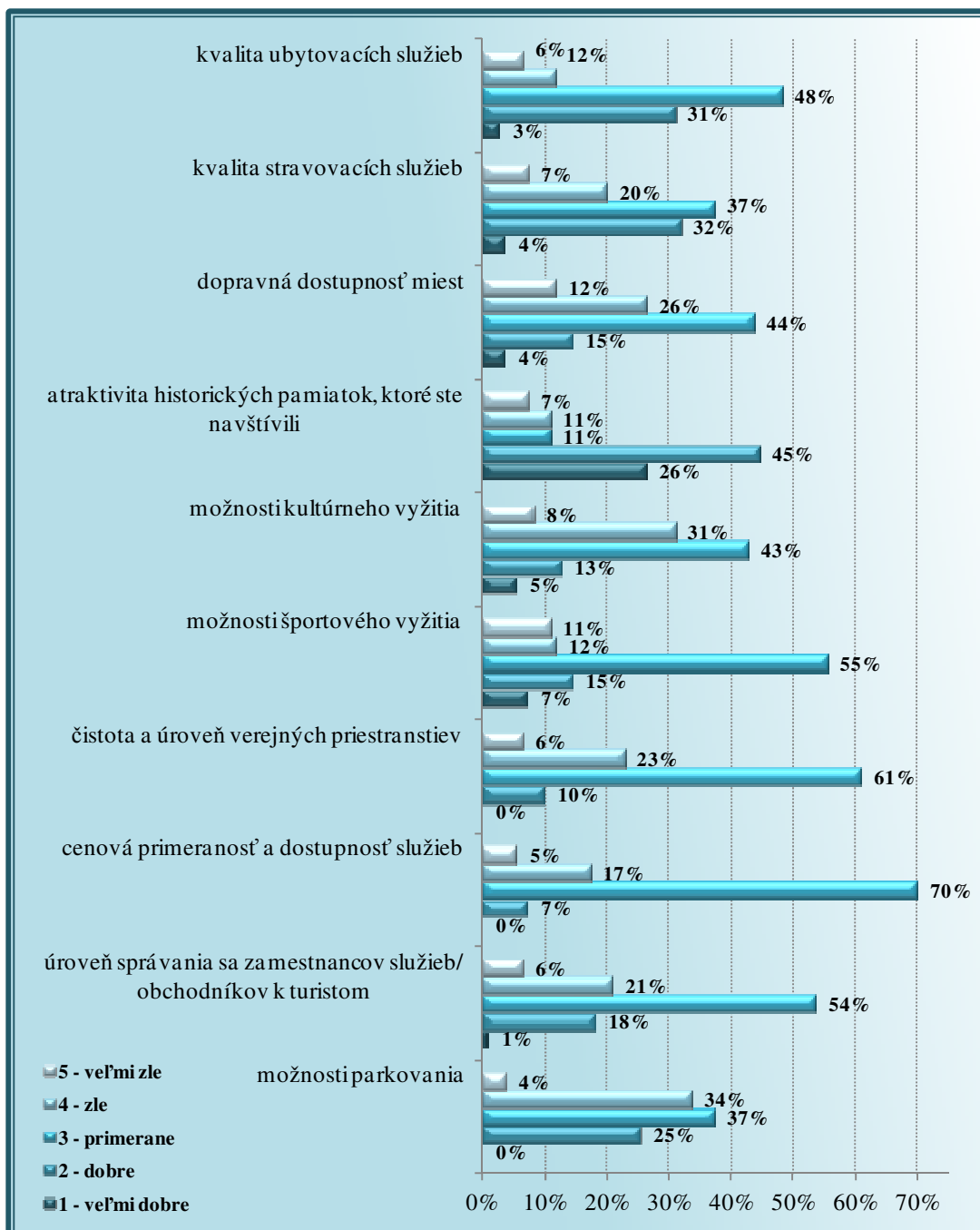
Zdroj: autor práce

Zoradené aktivity, ktorým sa respondenti pri návšteve regiónu venujú:

- ✓ pešiu turistiku označilo 28 % respondentov,
- ✓ pobyt v prírode, obdivovanie krajiny a prírodných krás označilo 18 % respondentov.
- ✓ návštevu kultúrno-historických pamiatok a lyžovanie označilo 11 % respondentov,
- ✓ návštevu jaskýň označilo 10 % respondentov,
- ✓ cykloturistiku a návštevu podujatí označilo 7 % respondentov,
- ✓ bežkovanie označilo 5 % respondentov,
- ✓ lezenie označilo 1 % respondentov,
- ✓ regiónom prechádza iba 1 % respondentov.

V dotazníkovej *otázke č.8* respondenti hodnotili 10 faktorov, ktoré sú strategické pre odvetvie CR ako sú ubytovacie, stravovacie služby, dopravná dostupnosť, možnosti vyžitia v regióne či už kultúrne, alebo športové a pod.

Graf 8: Ako hodnotíte nasledovné faktory počas vášho pobytu v gemerskom regióne?

Zdroj: autor práce

Prvým hodnoteným faktorom bola **kvalita ubytovacích služieb** v regióne. Túto respondenti ohodnotili nasledovne: 6 % respondentov ubytovacie služby hodnotilo ako veľmi zlé, 12 % respondentov považuje tieto služby za zlé, ako primeranú kvalitu ubytovacích služieb označilo 48 % respondentov a za dobrú kvalitu služieb ich považuje 31 % respondentov a 3 % opýtaných hodnotilo kvalitu ubytovacích služieb ako veľmi dobrú.

Druhý hodnotený faktor je **kvalita stravovacích služieb** v gemerskom regióne. 4 % respondentov stravovacie služby považuje za veľmi dobré, ako dobré stravovacie služby ich označilo 32 % respondentov, pre 37 % opýtaných je kvalita stravovacích služieb primeraná, 20 % respondentov ju hodnotí ako zlú a 4 % respondentov označilo kvalitu stravovania v gemerskom regióne veľmi zle.

Tretím hodnoteným faktorom bola **dopravná dostupnosť navštívených miest** regiónu. Túto 44 % respondentov označilo ako primeranú, 26 % respondentov ju považuje za zlú, 15 % opýtaných hodnotí dopravnú dostupnosť v regióne dobre, 12 % respondentov považuje dostupnosť miest v regióne ako veľmi zle. Ako veľmi dobrú dopravnú dostupnosť navštívených miest v regióne hodnotia 4 % z opýtaných.

Atraktivita historických pamiatok je významným faktorom pre návštevnosť regiónu. **Atraktivitu historických pamiatok** respondenti zhodnotili takto: ako na veľmi dobrej úrovni označilo 26 % opýtaných, 45 % respondentov považuje atraktivitu pamiatok v regióne za dobrú, za primeranú a zlú atraktivitu pamiatok považuje 11 % a za veľmi zlú atraktivitu pamiatok v regióne považuje 7 % respondentov.

Nasledujúcim hodnoteným faktorom boli **možnosti kultúrneho vyžitia**, ktoré respondenti označili nasledovne:

- ✓ za *veľmi dobré* možnosti kultúrneho vyžitia označilo 5 % respondentov,
- ✓ *dobré* kultúrne vyžitie zhodnotilo 13 % respondentov,
- ✓ za *primerané* ich považuje 43 % respondentov,
- ✓ ako *zlé* možnosti kultúrneho vyžitia označilo 31 % respondentov,
- ✓ k *veľmi zlým* možnostiam kultúrneho vyžitia sa priklonilo 8 % respondentov.

Možnosti športového vyžitia v gemerskom regióne sme analyzovali v teoretickej časti. Podľa odpovedí z dotazníka ich respondenti zhodnotili nasledovne:

- ✓ *veľmi zlé* označilo 11 % opýtaných,
- ✓ *zlé* možnosti športového vyžitia označilo 12 % respondentov,
- ✓ ako *primerané* ich označilo 55 % opýtaných respondentov,
- ✓ za *dobré* ich označilo 15 % respondentov,
- ✓ ako *veľmi dobré* možnosti športového vyžitia ich označilo 7 % respondentov.

Pre zviditeľnenie regiónu je veľmi podstatné, aby objekty a **verejné priestranstvá** boli **upravené a čisté**, čo je ďalším z hodnotených faktorov. Žiaľ čistotu v regióne väčšina až 61 % respondentov označilo za primeranú, len 10 % opýtaných čistotu verejných priestranstiev hodnotí dobre a žiaľ ani jeden z opýtaných respondentov nepovažuje čistotu a úroveň verejných priestranstiev za veľmi dobrú. Na druhej strane označilo zlú čistotu verejných priestranstiev 23 % opýtaných a 6 % respondentov označilo úroveň priestranstiev ako veľmi zlú.

Cenová primeranosť a dostupnosť služieb považuje 70 % respondentov za primeranú, 17 % respondentov v tejto otázke označilo odpoveď zle a 5 % z opýtaných sa rozhodlo pre odpoveď veľmi zle. Za dobrú cenovú primeranosť a dostupnosť služieb sa rozhodlo 7 % respondentov.

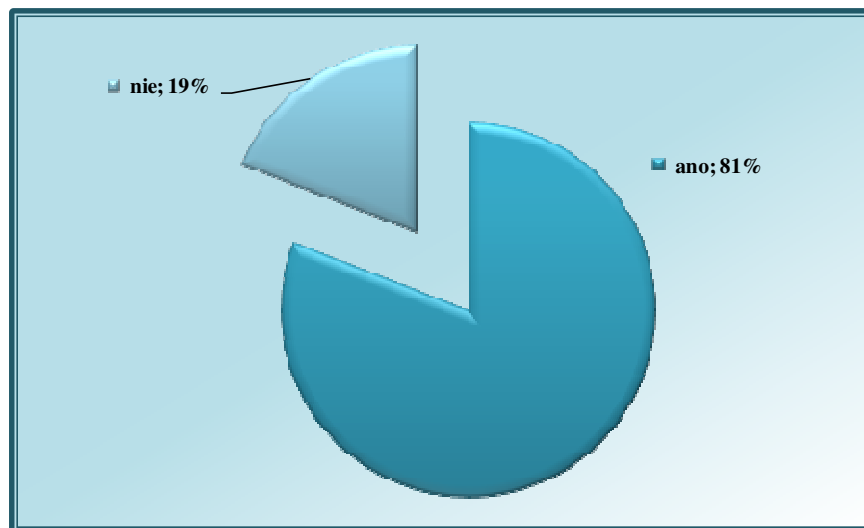
Veľmi dôležitým faktorom pre rozvoj cestovného ruchu je **úroveň správania sa zamestnancov služieb k návštevníkom** ako aj **správanie sa obchodníkov k turistom**. Na túto otázku 6 % respondentov odpovedalo, že správanie sa obchodníkov, resp. zamestnancov služieb je veľmi zlé, 21 % respondentov považuje ich správanie sa za zlé, 54 % respondentov sa rozhodlo označiť správanie sa zamestnancov služieb ako primerané, 18 % respondentov považuje správanie sa obchodníkov a zamestnancov služieb za dobré a len 1 % respondentov odpovedalo, že správanie sa zamestnancov služieb je veľmi dobré.

Pre návštevnosť je nesmierne dôležité, aby turisti prichádzajúci do gemerského regiónu mali vytvorené **možnosti parkovania**. V tomto poslednom hodnotenom faktore respondenti zmapovali situáciu parkovacích miest v regióne. Z opýtaných 4 % označili odpoveď, že región má veľmi zlé možnosti parkovania, 34 % respondentov označilo odpoveď zlé možnosti parkovania, 37 % opýtaných sa vyjadrilo, že možnosti

parkovania sú primerané, 25 % respondentov označilo odpoveď dobre a žiadny respondent neoznačil možnosti parkovania ako veľmi dobré.

Otázka č.9 zisťuje záujem respondentov o návrat do gemerského regiónu.

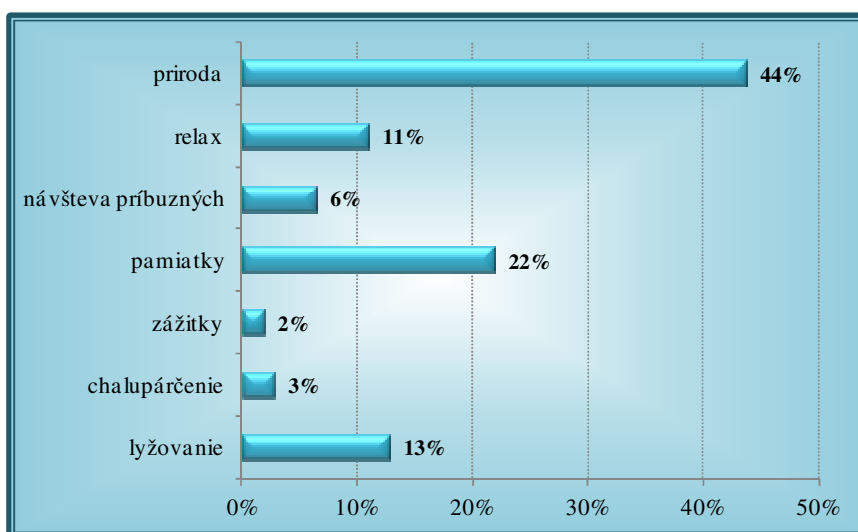
Graf 9: Máte v úmysle vrátiť sa do gemerského regiónu?

Zdroj: autor práce

Na túto otázku až 81 % respondentov odpovedalo áno - vrátili by sa znova do regiónu Gemer a 19 % respondentov odpovedalo nie. Pri tejto otázke mali respondenti možnosť uviesť aj dôvod prečo by sa chceli resp. nechceli vrátiť do regiónu.

Graf 10: Áno - dôvod prečo?

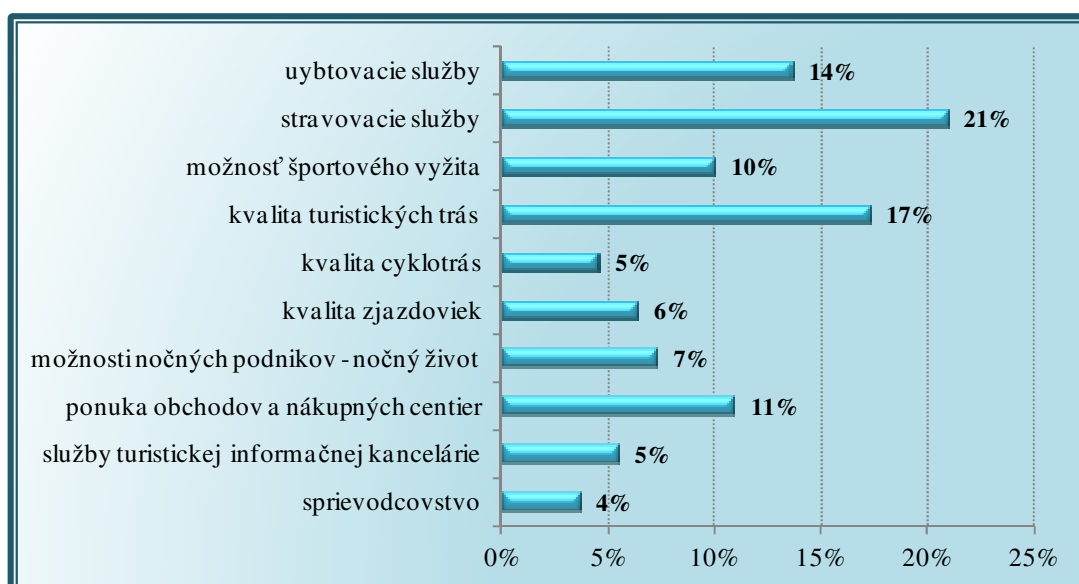

Zdroj: autor práce

Hlavným motívom návratu do regiónu je príroda, ktorú označilo 44 % respondentov, ďalším motívom pre návrat do gemerského regiónu sú pamiatky, tie označilo 22 % respondentov, pre návrat do regiónu kvôli lyžovaniu sa rozhodlo 13 % respondentov, 11 % respondentov považuje za dôvod návratu do regiónu relax, 6 % svoj návrat do regiónu spája s návštevou príbuzných, 3 % respondentov sa vracia do regiónu z dôvodu vlastníctva chalúp a 2 % respondentov by sa vrátilo kvôli zážitkom.

V otázke č.11 sa respondenti vyjadrovali k využitiu služieb, aktivít alebo produktov, ktoré už pri návšteve gemerského regiónu využili.

Graf 11: Ktoré z nasledujúcich služieb, aktivít a produktov ste v regióne Gemer využili?

Zdroj: autor práce

Stravovacie služby v regióne využilo 21 % respondentov, 17 % respondentov využilo turistické trasy v regióne, 14 % respondentov využilo ubytovacie služby, obchody a nákupné centrá navštívilo 11 % respondentov, 10 % respondentov využilo možnosť športového vyžitia, 7 % respondentov navštívilo nočné podniky, 6 % respondentov využilo zjazdovky, 5 % respondentov využilo cyklotrasy a služby turistického informačného centra a 4 % respondentov využilo sprievodcovské služby.

5.7 SWOT analýza Gemera

SWOT analýza umožňuje poukázať na silné a slabé stránky rozvoja cestovného ruchu v regióne ako aj na príležitosti a ohrozenia jeho rozvoja v súčasnej dobe i v budúcnosti. Zámerom tejto analýzy je podporovať a posilňovať silné stránky, eliminovať do istej miery slabé stránky a prijímať v predstihu opatrenia na eliminovanie hrozieb a zároveň využitia príležitostí, ktoré sa pre rozvoj cestovného ruchu v regióne vyskytujú.

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> - Prírodné bohatstvo 3 národných parkov - Atraktivity nezávislé od počasia - jaskyne <ul style="list-style-type: none"> - zaradené do svetového prírodného dedičstva UNESCO - Vhodné podmienky pre rozvoj CR - aj doplnkové služby (jazda na koňoch, sprievodcovské služby - turistické, speleologické) - Výborné podmienky pre pešiu turistiku a cykloturistiku - Športovo-rekreačné strediská (Dedinky, Július - Vyšná Slaná, Rejdová, Mlynky, Teplý vrch, Tornaľa a pod.) - Významné kultúrno-historické pamiatky (hrady, kaštiele, kostoly) - Cezhraničné územie (NP Slovenský kras a NP Aggteleki Nemzeti, jaskyňa Domica - Baradla - na maďarskej strane) - Bohatosť a zachovanie kultúrnych tradícií (folklór, remeslá) - Pomerne dobré cestné a železničné prepojenie, blízkosť letísk - Poprad, Košice - Jazyková výhoda obyvateľstva okolo 40 % obyvateľov ovláda maďarský jazyk - Kúpeľné strediská poskytujúce aj wellness 	<ul style="list-style-type: none"> - Chýbajúce ubytovacie a stravovacie zariadenia pre náročnejšiu klientelu - Slabá propagácia regiónu - Chýbajúca ponuka programov na trávenie voľného času - Chýbajúca celková koncepcia rozvoja CR na úrovni regiónu - Nízky objem využívania investícií z EU fondov - Chýbajúce dopravné prepojenie centier s okolím - Nedostatočné pokrytie mobilných sietí v regióne - Nízka kvalita služieb - Absencia školy špecializovanej na CR - Chátrajúci technický stav pamiatok - Zničené prírodné prostredie či už aktivitami človeka alebo prírodnými katastrofami - Nízky stupeň vzdelanosti - Nedostatočný marketing regiónu - Nízky podiel subjektov podnikajúcich v oblasti CR - Chýbajúca „značka“ logo, ktorou by sa región predával vo svete - Nevyužitý potenciál - ekonomický, prírodný

Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> - Rastúci záujem o vidiecky CR - Spracovanie a zrealizovanie projektov v oblasti CR s vyšším územným celkom - Vzostupný záujem o voľnočasové aktivity pre rodiny s deťmi - Podpora cestovného ruchu zo strany štátu - Možnosť využitia finančných prostriedkov z EU fondov na rozvoj CR - Rastúci záujem o zdravotné pobyty v kúpeľných zariadeniach - Vybudovanie rýchlostnej komunikácie (Bratislava - Zvolen - Rožňava - Košice) - Rekonštrukcia infraštruktúry - Možnosť rozvoja cezhraničnej spolupráce v oblasti CR - Vybudovanie nových informačných centier - Prilákanie návštevníkov skvalitnením služieb, vytvorením nových produktov - Nárast víkendových pobytov v regióne - Využitie historických pamiatok pre vidiecky cestovný ruch - gotická cesta - Budovanie náučných chodníkov v regióne 	<ul style="list-style-type: none"> - Dynamickejší rozvoj cestovného ruchu v okolitých regiónoch - Vysoká nezamestnanosť - Odchod mladých kvalifikovaných ľudí - Vysoké ceny vstupného do jaskýň a pamiatok - Nedostatok projektov pre čerpanie financií z prostriedkov EU - Nárast cien služieb v cestovnom ruchu - Konflikt záujmov rozvoja CR a ochrany prírody - Chýbajú organizácie , ktoré by vytvorili a predávali produkty cestovného ruchu v regióne

Zdroj: autor práce

5.8 Analýza možností gemerského regiónu

Gemerský región má vysoký potenciál pre to, aby bol atraktívnym objektom záujmu turistov a stal sa jedným z najnavštevovanejších a najčastejšie vyhľadávaných regiónov Slovenska.

Svojou danosťou a výhodným umiestnením láka z roka na rok množstvo turistov. Poukazuje na to aj jeho aktuálna návštevnosť, ktorá ešte potrebuje napriek dobrým výsledkom zvýšiť svoje zviditeľnenie. V nasledujúcich podkapitolách poukážeme na najdôležitejšie oblasti napomáhajúce k rozvoju cestovného ruchu v tomto regiónu. Tiež upozorníme na existujúce rezervy a nedostatky, ktoré môžeme považovať za výhodu v zmysle otvorenej cesty k zlepšeniu rozvoja regiónu.

5.8.1 Prosperita

Oblasť Gemera je revitalizovanou a udržiavanou krajinou so stabilizovaným osídlením obyvateľov na vidieku, ktoré vytvára konkurencieschopný a existenčný priestor pre kvalitný, vyvážený a trvalo udržateľný rozvoj vidieckeho cestovného ruchu. Gemerský región sa delí na 25 mikroregiónov, z ktorých sú pre cestovný ruch najvýznamnejšie mikroregióny Domica, ZRT Dobšiná a Štítnická dolina.

Mikroregión Domica združuje sedem obcí siahajúcich až za hranice, ktoré ležia v južnej časti národného parku Slovenský kras. Cezhraničná spolupráca predstavuje aktivity zamerané na posilnenie a podporu susedských vzťahov obyvateľstva, ako aj možností rozvoja oboch strán. Veľmi dobrým príkladom je spolupráca Národného parku Slovenský kras s Aggteleki Nemzeti park, taktiež spolupráca jaskyne Domica s jaskyňou Baradla.

Mikroregión Dobšiná je vstupnou bránou do Národného parku Slovenský raj. V tomto mikroregióne je vysoký potenciál na rozvoj vidieckeho cestovného ruchu, predovšetkým v oblasti ubytovacích služieb ako aj v oblasti športovo rekreačných služieb spájaním a rozširovaním menších lyžiarskych stredísk do väčších, ktorých príkladom je už vybudovaný SKI RESORTS Mlynky.

Mikroregión Štítnická dolina napríklad obec Brdárka ponúka turistom nedotknutú prírodu a aktivity zamerané na priblíženie tradičných ľudových remesiel formou tvorivých dielní, kde si záujemcovia môžu vyskúšať okrem iného strúhanie šindľov, paličkovanie, tkanie a košíkárstvo. Každoročne sa tu koná prezentácia folklórnych súborov regiónu. Zároveň sa obec stala veľkým lákadlom pre ľudí, ktorí si chcú vyskúšať život bez novodobých vymožeností ako napr. telefón, počítač, televízor.

5.8.2 Podnikateľská sféra

Územie regiónu je predovšetkým známe svojím nerastným bohatstvom. Región má významné zásoby magnezitu o čom svedčia aj podniky SLOVMAG, a.s. v Lubeníku a SMZ, a.s. v Jelšave, pôsobiace v tomto odvetví. K ďalším odvetviám zastúpeným v regióne patria textilný, strojársky, chemický, potravinársky, drevársky priemysel a v južnej časti regiónu je vo veľkej miere zastúpené poľnohospodárstvo. Región je známy najmä baníctvom, ktoré zanechalo množstvo technických pamiatok. Tieto pamiatky majú hlbokú históriu, ktoré návštevníkom ponúkajú prierez vývoja baníctva od jeho počiatku. Chýbajúca infraštruktúra je stále najväčším problémom pri rozvoji stredných a malých podnikov v oblasti cestovného ruchu. Preto, aby bol rozvoj cestovného ruchu v regióne ešte na vyššej úrovni je potrebné zabezpečiť služby na kvalitatívnej úrovni ako je vybudovanie ubytovacích a reštauračných zariadení vyššej kategórie.

Dôležitá je podpora budovania a rekonštruovania infraštruktúry cestovného ruchu - dobudovanie športovo-rekreačného areálu Zelená voda (Teplý vrch).

Ďalej je to podpora podnikateľských aktivít cestovného ruchu v rámci, ktorých by bolo dobré - zrekonštruovanie lyžiarskeho vleku v oblasti Predná hora alebo vytvorenie doplnkových služieb ako sú centrá voľného času. Zlá ekonomická situácia núti mesto Rožňava k uzavretiu Turistického informačného centra v Rožňave, ktoré ako jediné poskytuje kompletne informácie o gemerskom regióne. Tu sa ponúka jedna z ďalších možností pre podnikateľské subjekty v regióne. Je však otázkou, či by súkromný podnikateľský subjekt bol do budúcnosti schopný zabezpečiť chod Turistického informačného centra.

Medzi podnikateľské subjekty cestovného ruchu v regióne patrí aj cestovná kancelária Región Tour, ktorá síce ponúka regionálne produkty, ale len v obmedzenom množstve - Turnianska vínna cesta. Ako ďalším subjektom cestovného ruchu v regióne je obec Krásnohorské Podhradie, ktoré každoročne organizuje Krásnohorské renesančné dni pod hradom Krásna Hôrka. S podnikateľských subjektov nevynecháme ani cykloklub CARSTVELO so sídlom v Gemerskej Hôrke organizujúci cykloturistické podujatia do okolia Slovenského krasu a v amfiteátri Gombasek sa možno zúčastniť Gemersko- turnianskeho festivalu.

V rázovitej obci Rejdová sa tradične každý posledný augustový víkend koná Gemerský folklórny festival.

V Rožňave pôsobí okrem iného telovýchovná jednota ELÁN, ktorá usporadúva turistické výlety a výstupy, lyžiarske kurzy pre deti a dospelých, organizuje lyžiarske zájazdy pre svojich členov a záujemcov.

K subjektom, ktoré môžu zviditeľniť cestovný ruch v gemerskom regióne zaradujeme aj:

- Regionálnu rozvojovú agentúru
- Združenie na rozvoj turizmu v mikroregióne Dobšiná
- Záujmové združenie obcí Slovenský raj
- Združenie turizmu Slovenský kras

5.9 Interpretácia a diskusia výsledkov

Hypotéza č.1: Predpokladáme, že ponúkané služby v gemerskom regióne sú na veľmi dobrej úrovni.

Hypotézu č. 1 sa nepotvrdila, pretože podľa odpovedí respondentov sú ponúkané služby v Gemerskom regióne iba na primeranej úrovni. Čo nám potvrdzujú aj odpovede na otázku č. 6, v ktorej respondenti uviedli najvyššiu nespokojnosť v oblasti služieb.

Hypotéza č. 2: Predpokladáme, že najčastejším motívom návštevy gemerského regiónu je príroda.

Táto **hypotéza sa** jednoznačne **potvrdila**, pretože 35 % účastníkov označilo prírodu ako hlavný motív návštevy regiónu.

Hypotéza č. 3: Gemerský región ponúka množstvo aktivít rôzneho druhu pre turistov. Preto predpokladáme, že najčastejšou aktivitou je pešia turistika.

Hypotéza č. 3 sa potvrdila otázkou č.7, kde pešiu turistiku označilo 28 % respondentov ako hlavnú aktivitu realizujúcu počas pobytu v regióne.

ZÁVER

Aj napriek dynamickému rastu cestovného ruchu v gemerskom regióne a jeho vysokého potenciálu nie sú jeho prednosti využité v dostatočnej miere. Gemer naozaj patrí z hľadiska cestovného ruchu medzi najatraktívnejšie regióny Slovenska.

Hlavným cieľom diplomovej práce bolo poukázať na možnosti zviditeľnenia a prosperity regiónu Gemer s využitím jeho veľkého prírodného a kultúrno-historického potenciálu. Tento cieľ sa nám podarilo dosiahnuť. V práci sme poukázali na väčšinu alternatív smerujúcich k zvýšeniu návštevnosti regiónu. Ide o úroveň poskytovaných služieb, využitie primárnej a sekundárnej ponuky cestovného ruchu v regióne a zároveň využitie podnikov a inštitúcií cestovného ruchu. Mimoriadne to platí pre prírodný a kultúrno-historický potenciál, na ktorý je tento región nesmierne bohatý a vďaka, ktorému sa odlišuje od iných regiónov Slovenska.

Čaro gemerského regiónu spočíva v tom, že ako jedna z mála oblastí Slovenska disponuje v značnej miere oboma týmito význačnými komponentmi cestovného ruchu.

Štúdiom literatúry a analýzou sme v teoretickej časti poukázali na aspekty, ktoré prispievajú k rozvoju cestovného ruchu v gemerskom regióne. Fakty uvedené v teoretickej časti práce sme overili v analytickej časti pomocou dotazníka zameraného na fungovanie služieb, kde spokojnosť respondentov so službami bola vyjadrená odpoveďami na dotazníkové otázky. Po spracovaní dotazníka sme dospeli k záverom a následným návrhom dôležitých krokov, ktoré by mohli v značnej miere prispieť k zviditeľneniu a rozvoju regiónu v odvetví cestovného ruchu. Väčšina odpovedí respondentov prispela k vytvoreniu SWOT analýzy.

Výsledkom našich zistení sú tieto návrhy na zlepšenie:

- zlepšenie propagácie,
- vybudovanie a skvalitnenie infraštruktúry,
- dobudovanie dopravného prepojenia regiónu s ostatnými oblasťami,
- zvýšiť starostlivosť o životné prostredie v regióne,

- lepšia starostlivosť o pamiatky na území regiónu,
- zlepšenie a skvalitnenie ponuky služieb - centrá voľného času, zlepšenie vybavenosti športovo-rekreačných areálov a pod..

Z návrhov na zvýšenie návštevnosti gemerského regiónu nám plynú tieto odporúčania:

- vypracovanie stratégie pre skvalitňovanie všetkých služieb,
- vytvorenie viacerých produktov na podporu rozvoja cestovného ruchu,
- vypracovanie marketingových plánov rozvíjajúcich spoluprácu, partnerstvá subjektov pôsobiacich v oblasti cestovného ruchu,
- zamerať sa na projekty ponúkané z rôznych fondov napomáhajúcich k vybudovaniu nových a zrekonštruovaniu starších zariadení,
- vybudovanie nových inštitúcií vedie k novým príležitostiam na trhu práce.

ZOZNAM POUŽITÝCH ZDROJOV

Zoznam použitých českých zdrojov

1. BRANDOS, O.: *Slovenský raj a NP Muránska Planina: turistický průvodce*. 1.vyd. Ostrava: Nakladatelství SKY, 2003.

Zoznam zahraničných zdrojov

1. BELLA, P. a S. ORTUTAYOVÁ. *Slovensko: Sprístupnené jaskyne*. 1.vyd. Liptovský Mikuláš: DTP štúdio Grafon, 200. ISBN 80 – 89130 – 08 – 9.
2. BENČO, J. *Metodológia vedeckého výskumu*. 1. vyd. Bratislava: Iris, 2001. ISBN 80-89018-27-0.
3. BOLDIŠ, M .a P. ŠTEFANCA. *Európska železná cesta*. Rožňava: Regionálna rozvojová agentúra. brož.
4. BOLFÍK, J.: *Gemer – Malohont: príroda*. 1. vyd. Martin: Osveta, 1990. ISBN – 80 – 217 – 0221 – 4.
5. BOROVSÝ, J., E. SMOLKOVÁ a I. NIŇAJOVÁ. *Cestovný ruch trendy a perspektívy*. 1.vyd. Bratislava: Vydavateľstvo IURA EDITION, 2008. ISBN 978-80-8078-215-3.
6. ĎURIČEK, M.. *Vademecum turizmu a rekreácie*. 1.vyd. Milan Ďuriček vlastným nákladom, 2007. ISBN 978 – 80 – 89168 – 21 – 7.
7. GÚČIK, M.. *Cestovný ruch pre hotelové a obchodné akadémie*. 2.vyd. Bratislava: Svornost, 2004. ISBN 80 – 88848 – 51 – 2.
8. GYÖRGY, T. *Krásna Hôrka a Betliar*. 1.vyd. Martin: Osveta, 1985. 70-062-85.
9. JIROUŠEK, L. *Región Gemer prechádzky históriou, prírodou a folklórom*. 1.vyd. Spišská Nová Ves: Vydavateľská agentúra Lubafotopres, 2004. ISBN: 80-968534-8-1.

10. JIROUŠEK, L., E. KUŠNIEROVÁ a J. KOLLÁR. *Perly regiónu Gemer Malohont: prechádzky prírodou, históriou a folklórom*. 2. vyd. Spišská Nová Ves: Vydavateľská agentúra Lubafotopres, 2008. ISBN 978-80-969302-4-1.
11. KOLLÁR, D., J. LACIKA a P. PODOLÁK. *SLOVENSKO - putovanie po regiónoch*. 1. vyd. Bratislava: Dajama, 2003. ISBN 80-88975-56-5.
12. KUŠNIEROVÁ, E. a I. CHALUPECKÝ. *Región Gemer. Región Spiš: prechádzky históriou, prírodou a folklórom*. 1. vyd. Spišská nová ves: Vydavateľská agentúra Lubafotopres, 2004. ISBN 80-968534-8-1.
13. KUŠNIEROVÁ, E., S. LÖRINČIKOVÁ, P. HORVÁTH a P. GALLO. *Rožňava a okolie*. 1.vyd. Košice: Vydavateľstvo JES SK, 2012. ISBN 978-80-88900-52-8.
14. LACIKA, J. a K. ONDREJKA. *Národné parky*. 1.vyd. Bratislava: Dajama, 2009. ISBN 978-80-89226-27-6.
15. MAIER, G a F. TODTLING. *Regionálna a urbanistická ekonomika 2*. 1.vvyd. Bratislava: Elita, 1998. ISBN 80-80440-49-2.
16. NOVACKÁ, L a kol.: *Služby a cestovný ruch*. Bratislava: Sprint, 1999.
17. ROZLOŽNÍK, M. a E. KARASOVÁ. *Slovenský kras: Chránená krajinná oblasť - biosférická rezervácia*. 1.vyd. Martin: Osveta, 1994. ISBN 0-217-0211-7.
18. RUSNÁK, E., I. CHALUPECKÝ a R. STEHLÍK. *Spríevodca po Gotickej ceste Spiš – Gemer*. 1.vyd. Spišská Nová Ves: BIC, 2000. s. ISBN – 13 978 – 80 – 968375 – 0 – 2.
19. SAMSON, Š. *Regionálna ekonomika*. 1.vyd. Košice: EFTU, 2001. s. 11. ISBN 80-709-9716-0.
20. STANKOVIČ, J. a V. CÍLEK. *Krásnohorská jaskyňa Buzgó*. 1.vyd. Rožňava: Regionálna rozvojová agentúra, 2005. s. 17-137. ISBN 80-89086-02-0.
21. TVRDOŇ, J., M. HALAMOVÁ a E. ŽÁRSKA. *Regionálny rozvoj*. 1.vyd. Bratislava: Ekonóm, 1995. ISBN 80-225-0671-0.
22. ZAJÍČEK, P. a M. ELIÁŠ. *Slovensko: Sprístupnené jaskyne*. 1.vyd. Liptovský Mikuláš: DTP štúdio Grafon. ISBN 80 – 89130 – 08 – 9. (obrázky)
23. ZUBRICKÝ, G. a J. SZÖLÖS. *Gemer (Malohont) - turistický sprievodca*. 1. vyd. Bratislava: Dajama, 2002. ISBN 8-731-108-1.

24. ŽUDEĽ, J. *Stolice na Slovensku*. 1. vyd. Bratislava: Obzor, 1984. 65-027-84, 735-21-85/8.

Zoznam internetových zdrojov

1. ALFA CONEX SLOVAKIA. *Turistické informačné centrum rimavská Sobota*. [online]. © 2004 [cit. 2013-01-24]. Dostupné z: <http://www.alfacos.sk/HTML/tic.htm>
2. ASOCIÁCIA SLOVENSKÝCH KÚPEĽOV. *Kúpele Štós*. [online]. ©2008 [cit. 2013-01-29]. Dostupné z: http://www.ask.sk/sk/liecebne_kupele/kupele_stos.php
3. Copyright. *Turistické informačné centrum Rožňava*. [online]. © 2007-2013 [cit.2013-01-24]. Dostupné z: <http://www.ticroznava.sk/>
4. Creative Solutions. *Lyžiarske stredisko Július*. [online]. ©2004-2011. [cit.2013-02-01]. Dostupné z: http://www.relaxovat.sk/kosicky-kraj/Zariadenie_21835_Vy%C5%A1n%C3%A1_Slan%C3%A1_-_J%C3%BAlius
<http://www.mapysr.sk/turistika/np-chko/chko-cerova-vrchovina/>
5. GALÉRIA SLOVAKIA. *Kaštieľ Betliar*. [online]. © 2007 [cit. 2013-02-24]. Dostupné z: <http://www.galeriaslovakia.sk/detail.php?idfoto=9704> (obrázok)
6. KÚPELE ČÍŽ. *Kúpele Číž*. [online]. © 2005-2013 [cit. 2013-01-29]. Dostupné z: <http://www.kupeleciz.sk/>
7. LUCIAN CMOREJ. *Gotická cesta - graphic desingn*. [online]. ©2013 [cit. 2013 - 01 - 18]. Dostupné z: <http://www.gothicroute.sk/> (obrázok)
8. MARZELO AND MARIO WEBDESING STUDIO. *Slovenský raj*. [online]. © 2012 [cit. 2012-12-31]. Dostupné z: <http://www.eastslovakia.szm.com/slovenskyraj.htm>
9. NETMARKETER, s.r.o. *Kúpalisko Rožňava*. [online]. ©2005-2013 [cit. 2013-01-29]. Dostupné z: <http://www.kupaliska.sk/index.php?action=operation&id=240&title=Ro%C5%BE%C5%88ava&lang=sk>
10. OBSAH www.mapysr.sk. *Cerová vrchovina*. [online]. © 2007 [cit. 2013-01-01]. Dostupné z: <http://www.mapysr.sk/turistika/np-chko/chko-cerova-vrchovina/>

11. PETIT PRESS. *Turisticko-informačné centrum Štítnik*. [online]. © 1997-2013 [cit. 2013-01-16]. Dostupné z: <http://roznava.korzar.sme.sk/lok/stitnik/>
12. Portál Turistika ONLINE. *Lyžiarska stredisko Rejdová*. [online]. © 2006-2012 [cit. 2013-02-01]. Dostupné z: <http://www.skirejdova.sk/>
13. Portál Turistika ONLINE. *Palcmanská Maša*. [online]. © 2006 - 2012. [cit. 2013-01-31]. Dostupné z: <http://www.turistikaonline.sk/index.php?m=32&id=140>
14. SACR. Copyright. *Gotická cesta*. [online]. © 2005-2011 [2013-01-25]. Dostupné z: <http://www.slovakia.travel/entitaview.aspx?l=1&idp=6234>
15. SIXNET. *Ski Mlynky*. [online]. ©2013 [cit. 2013-02-01]. Dostupné z: <http://www.skimlynky.sk/sluzby.php?typ=36>
16. STUDIO4. *Kúpalisko Bretka*. [online]. 2010. [cit. 2013-01-31]. Dostupné z: <http://www.slovensky-kras.eu/svk/aktivita/bretka.php>
17. ŠPORTOVISKÁ. *Rekreačný areál Predná Hora*. [online]. © 2006-2013 [cit. 2013-01-29]. Dostupné z: <http://sportoviska.zoznam.sk/plavanie-vodny-sport/banskobystricky/rekreatny-areal-predna-hora-plavanie#ixzz2LBBftoDq>
18. ŠPORTOVISKÁ. *Vodná nádrž Teplý vrch*. [online]. ©2006-2013 [cit. 2013-01-29]. Dostupné z: <http://sportoviska.zoznam.sk/plavanie-vodny-sport/banskobystricky/rekreatna-oblast-teply-vrch-rimavska-sobota#ixzz2L4aJEyTS>
19. ŠTATISTICKÝ ÚRAD SR *Demografia obyvateľstva*. [online]. © 2011 [cit. 2013-01-12]. Dostupné z: http://portal.statistics.sk/files/Sekcie/sek_600/Demografia/Obyvatelstvo/vyvoj_obyvatelstva_sr/vyvoj_2010_tabulky_n.pdf
20. TASR. *Krásna Hôrka*. [online]. © 2011- 2013 [cit. 2013-03-21]. Dostupné z: [http://www.novespravy.sk/slovensko/ostatne/obnova-hradu-krasna-horka-pokracuje-podla-harmonogramu \(obrazok\)](http://www.novespravy.sk/slovensko/ostatne/obnova-hradu-krasna-horka-pokracuje-podla-harmonogramu (obrazok))
21. WEB & Desingn in MAD Desingn. *Kúpalisko Vlachovo*. [online]. © 2006-2012. [cit. 2013-01-29]. Dostupné z: <http://www.vlachovo.eu/kupalisko.php>
22. WEBEX MEDIA. *Cykloturistika*. [online]. ©2013 [cit. 2013-01-27]. Dostupné z: <http://www.roznava.sk/sk/--91-2647-cykloturistika>
23. WEBEX MEDIA. *Horolezectvo*. [online]. © 2013 [cit. 2013-01-27]. Dostupné z: <http://www.roznava.sk/sk/--91-2645-horolezectvo>
24. WEBEX MEDIA. *Turistika*. [online]. ©2013 [cit. 2013-01-27]. Dostupné z: <http://www.roznava.sk/sk/--91-2648-pesia-turistika>

25. WEBMASTER. *Stratégia rozvoja CR v NP Slovenský kras*. [online]. © 2011 [cit. 2012-12-28]. Dostupné z: http://www.vucke.sk/APIR/sk/Urad_KSK/Cinnosti_KSK/Cestovny_Ruch/KoncepcneMaterialy/strategiaCR_Slovkras/Documents/Strategia_rozvoja_CR_v_NP_Slovensky_kras.pdf
26. WEBY PORTÁL. *Plážové kúpalisko Tornaľa*. [online]. ©2006-2013.[cit. 2013-01-29]. Dostupné z: <http://www.mestotornala.sk/plazove-kupalisko.phtml?id5=2327>
27. Zákon 503/2001 zo dňa 18. Októbra 2001Z. z. Zákon o podpore regionálneho rozvoja. prvá časť §2, písm. a. Copyright MVRR SR. [online]. © 2005. [cit. 2013-01-27]. Dostupné z: http://dev.soyamedia.com/_majo!/mvrrsr/?id=14&cat=143&legs=1810

ZOZNAM OBRÁZKOV, TABULIEK A GRAFOV

Zoznam obrázkov

Obrázok 1:	Dobšinská ľadová jaskyňa.....	29
Obrázok 2:	Domica	30
Obrázok 3:	Gombasecká jaskyňa.....	31
Obrázok 4:	Jasovská jaskyňa	32
Obrázok 5:	Ochtinská aragonitová jaskyňa.....	33
Obrázok 6:	Okruhy Gotickej cesty.....	39

Zoznam tabuliek

Tabuľka 1:	Ubytovacie zariadenia v regióne	42
Tabuľka 2:	Stravovacie zariadenia v regióne.....	44
Tabuľka 3:	Veková štruktúra respondentov.....	55
Tabuľka 4:	Vzdelanostná štruktúra respondentov	56
Tabuľka 5:	Zamestnanecká štruktúra respondentov	56

Zoznam grafov

Graf 1:	Ako ste sa dozvedeli o možnosti výletu resp. dovolenky v gemerskom regióne?.....	58
Graf 2:	Aký je motív vašej cesty?	59
Graf 3:	Boli ste už v gemerskom regióne?	60
Graf 4:	Kde ste ubytovaný?.....	60
Graf 5:	Čo sa Vám na gemerskom regióne páčilo a s čím ste boli spokojný?.....	61
Graf 6:	Čo sa Vám na gemerskom regióne nepáčilo a s čím ste boli nespokojní?	62
Graf 7:	Akým aktivitám sa počas vášho pobytu v gemerskom regióne venujete?	63
Graf 8:	Ako hodnotíte nasledovné faktory počas vášho pobytu v gemerskom regióne?.....	64
Graf 9:	Máte v úmysle vrátiť sa do gemerského regiónu?.....	67
Graf 10:	Áno - dôvod prečo?.....	67
Graf 11:	Ktoré z nasledujúcich služieb, aktivít a produktov ste v regióne Gemer využili?	68

ZOZNAM PRÍLOH

PRÍLOHA A – Dotazník o rozvoji CR v Gemerskom regióne.....	I
PRÍLOHA B – Cyklistické trasy.....	V
PRÍLOHA C – Turistické trasy.....	VI
PRÍLOHA D – Turistické trasy - náročnosť.....	VII
PRÍLOHA E – Krásna hôrka - fotografia.....	VIII
PRÍLOHA F – Kaštieľ Betliar - fotografia.....	IX
Príloha G - Zoznam symbolov a skratiek.....	X

PRÍLOHA A – Dotazník o rozvoji CR v Gemerskom regióne

Dovoľujeme si Vás požiadať o vyplnenie tohto anonymného dotazníka, ktorého cieľom je zistiť, ako ste spokojní v našom regióne. Prostredníctvom dotazníka chceme zistiť ako hodnotíte kvalitu služieb v CR, čo sa Vám u nás páčilo a naopak, čo Vás sklamalo. Tento dotazník je vypracovaný ako súčasť diplomovej práce.

1. AKO STE SA DOZVEDELI O MOŽNOSTI VÝLETU RESP. DOVOLENKY V GEMERSKOM REGIÓNE?

- Odporúčanie príbuzných / priateľov / známych
- Veľtrh CR
- Média / rozhlas, TV, noviny
- Intenet
- Turistická informačná kancelária
- Žijem v tomto regióne
- Iné /uved'te/

2. AKÝ JE MOTÍV VAŠEJ CESTY?

- Príroda
- Kultúrno-historické pamiatky
- Športové aktivity
- Aktivity a atraktivity
- Iný /uved'te/
- Návšteva príbuzných / známych
- Prechádzam týmto regiónom

3. BOLI STE UŽ V GEMERSKOM REGIÓNE?

- Áno
- Nie

4. KDE STE UBYTOVANÝ?

☐ Hotel v meste	☐ Ubytovanie na private
☐ Hotel na vidieku, v horách	☐ U príbuzných, známych
☐ Penzión	☐ Bez ubytovania
☐ Chatová osada	☐ Iné /uved'te/

5. ČO SA VÁM NA GEMERSKOM REGIÓNE PÁČILO / S ČÍM STE BOLI SPOKOJNÝ?

6. ČO SA VÁM NA GEMERSKOM REGIÓNE NEPÁČILO / S ČÍM STE BOLI NESPOKOJNÝ?

7. AKÝM AKTIVITÁM SA POČAS VÁŠHO POBYTU V GEMERSKOM REGIÓNE VENUJETE?

☐ Pešia turistika	☐ Návšteva jaskýň
☐ Cykloturistika	☐ Návšteva kultúrno- historických pamiatok
☐ Lyžovanie	☐ Návšteva podujatí
☐ Bežkovanie	☐ Prechádzam týmto regiónom
☐ Lezenie	☐ Iné /uved'te ktoré/
☐ Pobyt v prírode, obdivovanie krajiny a prírodných krás	

8. AKO HODNOTÍTE NASLEDOVNÉ FAKTORY POČAS VÁŠHO POBYTU V GEMERSKOM REGIÓNE?

1 – veľmi dobré / 2 – dobré / 3 – primerané / 4 – zlé / 5- veľmi zlé

	1	2	3	4	5
Kvalita ubytovacích služieb	☐	☐	☐	☐	☐
Kvalita stravovacích služieb	☐	☐	☐	☐	☐
Dopravná dostupnosť miest, ktoré ste navštívili	☐	☐	☐	☐	☐
Atraktivita historických pamiatok	☐	☐	☐	☐	☐
Možnosti kultúrneho vyžitia	☐	☐	☐	☐	☐
Možnosti športového vyžitia	☐	☐	☐	☐	☐
Čistota a úroveň verejných priestranstiev	☐	☐	☐	☐	☐
Cenová primeranosť a dostupnosť služieb	☐	☐	☐	☐	☐
Úroveň správania sa zamestnancov služieb, obchodníkov k turistom	☐	☐	☐	☐	☐
Možnosti parkovania	☐	☐	☐	☐	☐

9. MÁTE V ÚMYSLE VRÁTIŤ SA DO GEMERSKÉHO REGIÓNU?

Áno / ak áno, tak prečo /

Nie / ak nie, tak prečo /

10. KTORÉ Z NASLEDUJÚCICH SLUŽIEB, AKTIVÍT A PRODUKTOV STE V REGIÓNE GEMER VYUŽILI?

☐ Ubytovacie služby	☐ Turistické trasy
☐ Stravovacie služby	☐ Cyklotrasy
☐ Možnosť športového vyžitia	☐ Zjazdovky
☐ Možnosti nočných podnikov - „Nočný život“	
☐ Ponuka obchodov a nákupných centier	
☐ Služby turistickej informačnej kancelárie	
☐ Sprievodcovstvo	

11. VEK

- 0 – 18 rokov
 19 – 25 rokov
 26 – 35 rokov

- 36 – 50 rokov
 50 a viac rokov

12. VZDELANIE

- Základné
 Stredoškolské bez maturity
 Stredoškolské s maturitou
 Vysokoškolské

13. POHLAVIE

- Muž
 Žena

14. ZAMESTNANIE

- Študent
 Zamestnanec
 Podnikateľ - živnostník
 Nezamestnaný
 Dôchodca
 Iné /uved'te ktoré/

PRÍLOHA B – Cyklistické trasy

Číslo trasy	Názov cyklotrasy	Dĺžka v km	Značenie
029	Cyklomagistrála Slovenský kras	195	Červená
2701	Údolie Čermošnej a Slanej	58	Modrá
2702	Koniarska cyklocesta	32	Modrá
5703	Prielom Muráňky	20	Zelená
5704	Domická cyklocesta	18	Zelená
5702	Dobšinská ľadová cesta	17	Zelená
8705	Spojka Roštár – Henckovce	8	Žltá
8707	Spojka Nižná Slaná – Brdárka	8	Žltá
8704	Spojka Gemerská Hôrka – Meliata	4	Žltá
8706	Jelšavská spojka	8	Žltá
8702	Spojka Rožňava – Brzotín	2	Žltá
8703	Spojka hrad Kr. Hôrka – Mauzóleum	2	Žltá
8701	Spojka Vyšná Slaná - Rejdová	2	Žltá

Zdroj: autor práce

PRÍLOHA C – Turistické trasy

ZAČIATOK TRASY	KONIEC TRASY	ČAS	POHORIE
Plešivec	Koniarska planina	3 ½ hod.	Slovenský kras
Plešivec	Plešivecká planina	5 ½ hod.	Slovenský kras
Plešivec	Domica	3 hod.	Slovenský kras
Plešivec	Gombasecká jaskyňa	5 ½ hod.	Slovenský kras
Rožňava	Silická planina	3 ½ hod.	Slovenský kras
Rožňava	Dievčenská skala	1 ¾ hod.	Slovenský kras
Rožňava	Sokolí skala	4 ½ hod.	Slovenský kras
Rožňava	Horný vrch	3 ¾ hod.	Slovenský kras
Rožňava	Turecká	2 ¼ hod.	Revúcka vrchovina
Rožňava	Volovec	3 ¾ hod.	Volovské vrchy
Rožňava	Volovec	4 ½ hod.	Volovské vrchy
Hajnáčka	Šurice	4 ¼ hod.	Cerová vrchovina
Dvorníky	Turňa nad Bodvou	5 ¼ hod.	Slovenský kras
Muráň	Tisovec	1 ½ hod.	Muránska planina
Muráň	Muránska Huta	7 ½ hod.	Muránska planina
Muránska Huta	Slavošovce	8 hod.	Stolické vrchy
Dedinky	Dobšinská ľadová jaskyňa	5 ¼ hod.	Slovenský raj

Zdroj: autor práce

PRÍLOHA D – Turistické trasy - náročnosť

NÁZOV TRASY	ČAS	DĹŽKA	NÁROČNOSŤ TRASY
Prielom Hornádu - východ	4 ¼	15 km	stredne náročná
Tiesňavou Sokolia dolina	7 ¼	22 km	náročná
Tiesňavou Suchá Belá	4 ¼	15 km	náročná
Tiesňavou Veľký Sokol	6 ¾	24 km	náročná
Tiesňavou Piecky	4 ½	16 km	stredne náročná
Na Geravy a Havraniu skalu	4 ¾	22 km	stredne náročná
Cez tiesňavy	5 ½	21 km	stredne náročná
Planinami Slovenského raja	4 ¾	22 km	stredne náročná
Z dediniek do Dobšinej	3 hod.	neznáme	náročná
K Dobšinskej ľadovej jaskyni	5 ¼	15 km	stredne náročná
Z Mlynkov do Dobšinej	4 ¾	15 km	náročná
Na Volovec	5 ½	24 km	stredne náročná
Planinou Koniar	5 ¼	19 km	stredne náročná
Plešivskou planinou	5 ¼	20 km	stredne náročná
Náučným chodníkom Zádielska tiesňava	3 ¼	10 km	stredne náročná
Na Stolicu	8 hod.	25 km	náročná
Z Hačavy na Pipitku	6 ¼	21 km	náročná
Náučným chodníkom Jasova skala	1 ¼	neznáma	náročná
K hradu Muráň - západ	7 ½	neznáma	náročná
K hradu Muráň - východ	3 ¼	8 km	stredne náročná
K Stožkám	10 hod.	32 km	náročná
Náučným chodníkom Stožky	5 ¾	19 km	stredne náročná
Náučným chodníkom Domica a okolie	1 ¼	neznáma	náročná
Planinou Horný vrch	6 ¼	20 km	stredne náročná

Zdroj: autor práce

PRÍLOHA E – Krásna hôrka - fotografia

Zdroj: TASR. *Krásna Hôrka*. [online]. © 2011- 2013 [cit. 2013-032-21]. Dostupné z:
<http://www.novespravy.sk/slovensko/ostatne/obnova-hradu-krasna-horka-pokracuje-podla-harmonogramu>

PRÍLOHA F – Kaštieľ Betliar - fotografia

Zdroj: GALÉRIA SLOVAKIA. *Kaštieľ Betliar*. [online]. © 2007 [cit. 2013-02-24].

Dostupné z: <http://www.galeriaslovakia.sk/detail.php?idfoto=9704>

Príloha G - Zoznam symbolov a skratiek

a.v	Augsburské vyznanie
atd.	a tak ďalej
CR	cestovný ruch
č.	číslo
EU	Európska Únia
ha	hektár
km	kilometer
kol.	kolektív
m n. m.	metrov nad morom
m	meter
napr.	napríklad
NP	národný park
p.n.l.	pred naším letopočtom
pod.	podobne
resp.	respektíve
sv.	svätý
t.j.	to je
VUC	vyšší územný celok
ZRT	združenie rozvoja turizmu

BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE

Meno autora: Jaroslava Dóbisová

Odbor: Management cestovného ruchu

Forma štúdia: kombinované štúdium

Názov práce: Využitie prírodného a kultúrno-historického potenciálu ako zdroj prosperity regiónu Gemer

Rok: 2013

Počet strán textu bez príloh: 68

Celkový počet strán príloh: 10

Počet titulov českej literatúry a prameňov: 1

Počet titulov zahraničnej literatúry a prameňov: 24

Počet internetových zdrojov: 27

Vedúci práce: PhDr. Aleš Bříza